

УКРАЇНСЬКЕ СПРАВОСЛАВНЕ СЛОВО

«UKRAINIAN ORTHODOX WORD»

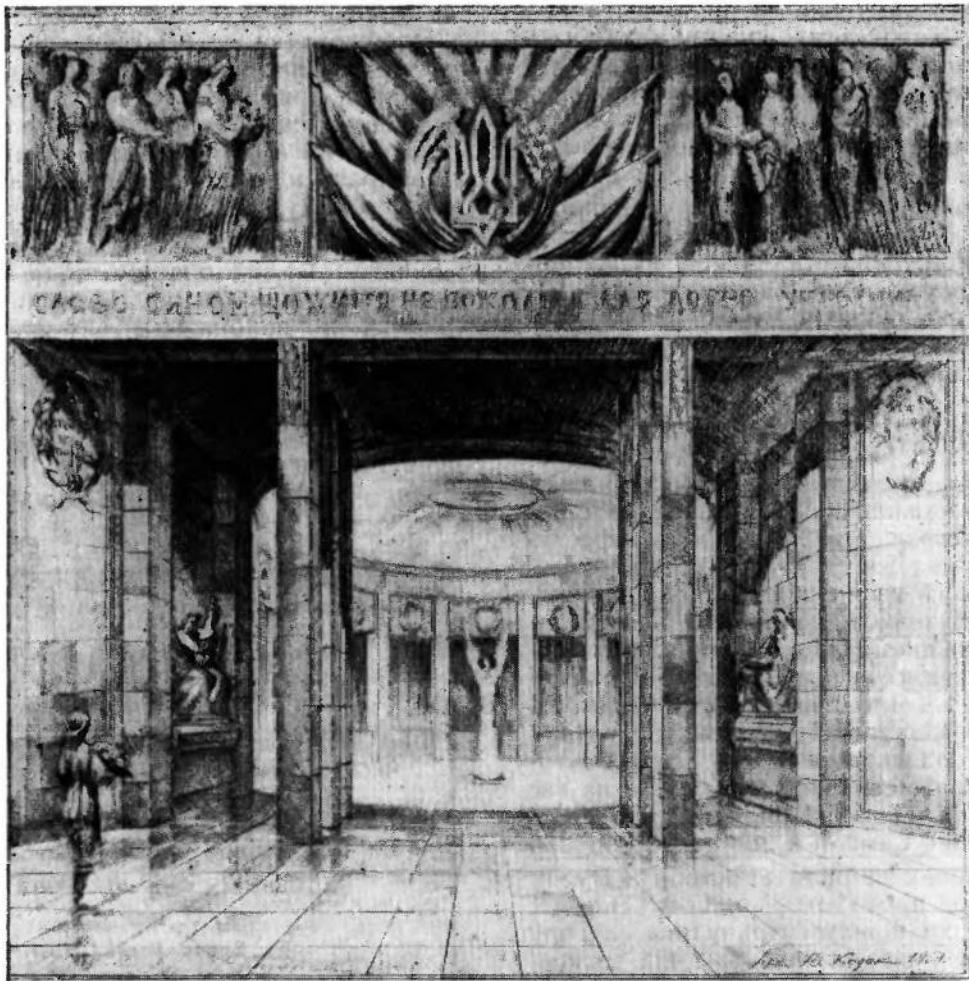
Box 376, South Bound Brook, N. J.

Entered as Second-class Matter at the Post Office at South Bound Brook, N. J.

PIK V. — Ч. 5.

ТРАВЕНЬ, 1954 — MAY, 1954

VOL. V. — № 5.

Вхід до долішньої частини ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА в Бавнд Брук, де розміщені крипти на місце вічного спочинку для визначних діячів нашої Церкви й українського народу.
Проект архітектора Ю. Кодака.

СВЯТО ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЬОГО

По воскресенні із мертвих Господь наш Ісус Христос являвся Своїм ученикам і апостолам, Мироносицям та іншим жонам. Святе Письмо оповідає про 10 таких випадків. Це були 1) явлення Марії Магдалині (Іоан. XX, 11-18), 2 іншим жінкам (Матф. XXVIII, 8-10), Петрові (Лук. XXIV, 34; 1 Коринф. XV, 5, 4) двом ученикам по дорозі в Емаус (Лук. XXIV, 13-35), 5) 10 ученикам у Єрусалимі (Лук. XXIV, 36-43), 6) тим же ученикам разом з ап. Фомою (Іоан. XX, 24-29), 7) сіном апостолам біля моря Галилейського (Іоан. XXI, 21-24), 8) одинадцятьом апостолам (Матф. XXVIII, 16-20; Лук. XXIV, 36-43; Іоан. XXI, 4), 9) апостолові Якову (1 Коринф. XV, 3-8), 10) перед Вознесенням на небо (Лук. XXIV, 44-53; Діян. I, 1-12). Явлення ці стались в різних місцях Святої землі, різним особам, в різній обстановці, поєднано й зборами людей разом на протязі 40 днів по воскресенні. Розповідають про них більш просторі євангелисти Лука і Іоан, зовсім коротко Матфей і Марк.

Десяте з них і було тим, що закінчилось Вознесенням Господа Ісуса Христа на небо. Це сталося при таких обставинах, як їх описується в Діяннях Свв. Апостолів та в Св. Євангелії, в євангелістів Луки і Іоана, а лише згадується в Марка.

Кожний раз, коли являвся Господь Своїм ученикам по воскресенні, Він говорив їм про Царство Боже. Також і коли явився апостолам в Єрусалимі на сороковий день по воскресенні, де раніше ще заповів їм зібратися, Ісус Христос сказав їм: „Так написано і так належало постраждати Христу й воскреснути із мертвих на третій день і бути проповіданним в Його ім'я покаянню й прощенню гріхів серед усіх народів, починаючи з Єрусалима. Ви ж є свідками цього. Іоан хрестив водою, а ви через кілька день будете охрещені Духом Святым. І Я пішлю обітницю Отця Мого на вас. Ви ж залишайтесь у місті Єрусалимі, поки не зодягнетесь силою Духа Святого. А коли приймете силу, коли зійде на вас Дух Святий, будете Мені свідками в Єрусалимі і в усій Юдеї, Самарії й до країв землі”.

По цих словах вийшли апостоли з Ісусом дорогою, що провадить до села Віфанії. Пройшли трохи шляху й піднялися на гору Оливну. Бачучи все осяяне, вже від воскресення самого завжди одухотворене лице Учителя, апостоли запитали: „Чи не цього часу відбудуєш Ти, Господи, царство Ізраїлеве?..” Отже, виходить, що і в цей останній момент

апостоли все ще гадали, що Христос збудує земне царство Ізраїля. Господь на це відповів: „То не ваше — знати час і добу, що Отець положив був у владі Свої. Але ви приймете силу, як Дух Святий зліне на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії та аж до останнього краю землі”.

І тоді підняв руки Господь і благословив апостолів. А коли благословляв, став віддалятися від землі й зноситься вгору, в повітря. Апостоли здивовані пильно дивилися, що діється, і бачили, як їх улюблений Учитель все підносився вище й вище, аж нарешті зник у небесах, заслонений хмарою.

Апостоли ще довго стояли й дивилися на небо, чекали... Аж з'явилися нагло перед ними два ангели у світлих одежах і сказали їм: „Чого стоїте ви й дивитесь на небо? Цей Ісус, що бачили ви Його, як Він знісся на небо від вас, знов прийде так само, як сходив на небо”. Тим втішенні, вернулись апостоли до Єрусалиму. Там перебували в горниці Сіонській, де збирались, чекаючи обіцяного їм Господом хрещення Духом Святым.

*

Свято Вознесення Господнього зачислюється Православною Церквою до двонацісітих, до найбільших свят християнських. Святкується в 40-й день по Великодні. Припадає завжди в четвер, на шостому тижні по Великодні. Оддання цього свята положено на п'ятницю сьомого тижня. Святкується від перших днів християнства.

— Л. К.

—ooOoo—

ВИЙШОВ З ДРУКУ І ПОСТУПИВ У ПРОДАЖ

ТРЕБНИК

частина І-ша.

Ціна в твердій оправі \$8.25, без оправи \$7.00.
Число оправлених примірників обмежене.

Замовлення слати на адресу:

Consistory of the Ukrainian

Orthodox Church of USA

P. O. Box 376

So. Bound Brook, N. J.

Відновіть вашу передплату на „Українське Православне Слово” на 1954 рік.

The Schism of the Roman Catholic Church from the Eastern Orthodox

1054-1954

Written by His Eminence,
ARCHBISHOP MICHAEL

Exactly nine hundred years have passed since the separation of two great Churches of Christendom when the Western Church broke away from the Eastern Orthodox. Many still seek the cause of this most unfortunate division. Actually, it can be found in the difference concerning the Primacy of the Pope of Rome.

Until the Fifth Century A. D. there was not even a single instance of dissension or antagonism between the two Churches. The Bishop of Rome had always been considered the first in the order of hierarchy. This was a natural consequence of the position of Rome as the capital of the Roman Empire. When Constantinople became the new capital of the Byzantine State, its Bishop assumed the second position in the ranks of the hierarchy. The third canon of the Second Ecumenical Council (381) designates the position of honor of the Bishop of Constantinople as second only to that of the Bishop of Rome. This decision of the council is based on the premise that Constantinople is New Rome, and incidentally, it has been retained among the titles of the Patriarch of Constantinople.

This indicates, as was brought out at the Council, that the political importance of the City defined the honorary status of its hierarchy. The same fact was repeated with emphasis by the now reknown 28th Canon of the Fourth Ecumenical Council held at Chalcedon in 451. At that time, the Bishop of Constantinople was acclaimed as equal in honor to the Bishop of Rome.

In the meantime, erroneous beliefs began to circulate in the Church of the West. Of these, the most serious was an addition to the Creed of Nicaea-Constantinople concerning the Holy Spirit. The Church of Rome wanted to say that the Holy Spirit proceeds and from the Son. In Latin, this addition was accomplished by the word, "filioque."

It should be made clear at this point that the Creed was compiled and authorized as the Christian Confession of faith by the First and Second Ecumenical Councils. The first seven articles of the Creed were approved at the First Council and the remaining five were composed at the Second Council which was held in Constantinople. The Eighth Article states, "and in the Holy Spirit, the Lord, Giver of life who proceedeth from the Father, who together with the Father and the Son is worshipped..." The addition of "filioque" ("and from the Son") was first heard in Spain during the middle of the Sixth Century. From there, this innovation spread to other western countries. It is most noteworthy however, that during the early part of the Ninth Century, Pope Leo III protested against this addition to the Creed. Convincing that it should remain as it had been written and proclaimed by the first two Ecumenical Councils, he ordered that the Creed be inscribed without any change upon two silver plaques. These were placed in St. Peter's at Rome for all to see. This is a historical fact which is accepted by all historians as true.

The first to object strongly to this addition to the

Creed and to other errors of the Western Church, was Photios, the great Patriarch of Constantinople, who flourished in the middle of the Ninth Century. Photios was a brilliant scholar and theologian who held a high position in the Imperial Byzantine Court. He attained great literary fame with his monumental work „Myrio biblos", in which he summarized 280 ancient writings of which the majority were subsequently lost. Due to his great ability and exceptional virtues as a layman, he was admitted to the priesthood, and in a period of six days he was ordained deacon, priest and bishop. On Christmas Day of 857, he was enthroned as Patriarch of Constantinople.

The discord between the Eastern and the Western Church continued on a livelier vein even after Patriarch Photios. The Eastern Church, with the Patriarch of Constantinople at its head, protested against the errors in dogma taught by the Western Church. Constant appeals were made to Rome to renounce all error and conform with the teachings of the Seven Ecumenical Councils of the first eight centuries. Simultaneously, the Western Church, with the Pope as its head, maintained that the entire Christian Church was obliged to adhere without discussion to the pronouncements of the Roman See. They maintained that the primate of the Church of Rome was the vicar of Christ on earth, because he was supposedly the heir to the primacy of St. Peter whom Christ our Lord had installed as head of the universal Church and who had founded the Christian Church of Rome.

Now let us see what we can learn from the original account of the events in question:

(a) We should first consider that passage from the Gospel according to St. Matthew upon which the Roman Catholics base the primacy of St. Peter. Our Lord was at Caesarea of Phillipi (Matt. 16) when he asked His Disciples: „Whom do men say that I am? And they said, Some say that thou art John the Baptist; some, Elias; and others Jeremias, or one of the prophets. He saith unto them, But whom say ye that I am? And Simon Peter answered and said, Thou art Christ the Son of the living God. And Jesus answered and said unto him, Blessed art thou. Simon Barjonah: for flesh and blood hath not revealed it unto thee, but my Father who is in heaven. And I say also unto thee. That thou art Peter; and upon this rock I will build my Church; and the gates of hell not prevail against it." (Matt. 16:13-18).

It is quite evident from these words of our Lord that He built His Church not upon Peter; for then He would have clearly said, „Thou art Peter and upon **thee** I will build my Church", but upon the **rock** of the true faith which Peter confessed. Christ our Lord clearly said that His Church is built upon the truth which Peter declared that Our Lord Jesus Christ is the Son of the living God. Only through considerable distortion of the next can one draw the conclusion of the Roman

Catholics, that Christ built the Church upon Peter.

(b) It is also clear from the Scriptures that Saint Peter had no authority over the Apostles. In his Epistle to the Galatians, St. Paul states that when he saw that Peter was not thinking correctly, he corrected him in the presence of others, „But when Peter was come to Antioch, I withstood him to the face, because he was to be blamed.” (Gal. 2:11) Farther down St. Paul elaborates by saying, „... when I saw that they walked not uprightly, according to the truth of the gospel, I said unto Peter before them all, if thou, being a Jew, liveth after the manner of Gentiles, and not as do the Jews, why compellest thou the Gentiles to live as do the Jews? (Gal. 2:14). On the basis of the words of St. Paul we may justly question, „Is there even a trace of recognition here of Peter's authority to teach without the possibility of error?”

(c) Concerning the foundation of the Christian Church in Rome there is authoritative testimony that it was not accomplished by St. Peter. It was established by Christians who settled in Rome. Moreover, St. Paul considered it his Church. He mentions this in his Epistles to the Romans, „... from Jerusalem and round about unto Illyricum, I have fully preached the gospel of Christ. Yea, so have I strived to preach the gospel, not where Christ was named, lest I should build upon another man's foundation... for which cause also I have been much hindered from coming to you. But now having no more place in these parts, and having a great desire these many years to come unto you, whosoever I take my journey into Spain, I will come to You: for I trust to see you in my journey.” (Gal. 15:17-20, 20-23).

From this passage, therefore, we clearly see that St. Paul had no knowledge that Peter was in Rome or that St. Peter had founded the Church there. On the contrary he says that he feels obliged to preach the gospel where no other Apostle taught so that he would not build upon the foundation laid by the another. Surely this is an explicit testimony that St. Peter was in no way connected with the foundation of the Church of Rome. Actually, St. Peter served the Church for many years in Antioch, as verified by St. Jerome, and then went to Rome where he suffered martyrdom with St. Paul.

(d) In conclusion it should be pointed out that the order of precedence given to the Apostolic Sees was determined exclusively by the political importance of various cities. The Bishop of Rome was recognized as first because Rome was the capital of the Empire. Originally, the Bishop of Constantinople was designated as second by the Second Ecumenical Council. Subsequently, when Constantinople became the capital of the Byzantine Empire and was referred to as New Rome, the Fourth Ecumenical Council proclaimed the Bishop of Constantinople equal in rank with the Bishop of Rome.

The Bishop of Alexandria was designated third, because his city was the great center of learning; and following him were the Bishops of Antioch and Jerusalem. If the position of honor were determined not by the political but by the religious significance of the city, does it not stand to reason that the primacy of honor would be reserved for Jerusalem, the Mother Church of Christendom? There would be no dispute in that case, for our Lord lived there and was crucified

and arose from the tomb. Moreover, the first Christian Church was founded in Jerusalem on the day of Pentecost.

These are the true and accurate facts as they are brought to light by the authentic documents which make up Ecclesiastical History. It is very unfortunate that the Western Church insists on its viewpoint for so many centuries.

We Orthodox are deeply grieved that our Roman Catholic brethren distort the facts. We are praying daily and will continue to pray that the Roman Catholic Church will again embrace the truth, as many learned laymen of that faith have done already. That event will be one of the most momentous in the entire history of mankind. It will mark the beginning of the fulfillment of the prayer of our Lord on the night of His betrayal, „Father, I pray they all may be one; as thou Father, art in me, and I in thee, that they also may be one in us: that the world may believe that thou hast sent me.”

„Light of Orthodoxy”.

Цей нарис, з нагоди 900-тої річниці відділення Католицької Церкви від Православної Церкви, написав ВПреосвященний Михаїл, Грецький Архієпископ Північної і Південної Америки, Екзарх Вселенської Патріархії.

Ред.

ДІВА МАРІЯ

Музика Миколи Фоменка

Слова Я. С.

I.

Діво Маріє, хвала Тобі!
Землі й народи, як моря прибій,
Радісну славу Тобі несуть.
О, благодатна, щасна путь!
Мати Пречиста, покров святий
Вірним пошли і провини прости.
Дай нам невтомне сердець биття
Серед земного життя.

Діво Marie! Діво Marie!
Наши путі відверни від біди,
О, назавжди!
Ти сяйво даруєш, о Мати Христя!
Наймення Твое розмикає уста.
Ти — наша відрада й спів.
Слава Тобі на віки віків!

II.

Діво Маріє, хвала Тобі!
Землі й народи, як моря прибій,
Радісну славу Тобі несуть.
О, благодатна, щасна путь!
Мати Пречиста, покров святий
Вірним пошли і провини прости.
В темній скорботі нас не покинь.
Слава Тобі! Амінь!

Примітка: Ноти до цієї молитви можна дістати в композитора М. Фоменка (Н. Й. Сіті).

Прот. П. ПІДВІСОЦЬКИЙ

Києво-Печерська Лавра та її основоположники

Серед святынь української столиці, які свідомо понищили большевики, знаходиться і Києво-Печерська Лавра, з них чи не найважливіша. В історії минулого України відіграва вона роля, як ніодна з інших. Крім того, і по часу повстання свого була вона одною із найдавніших.

Києво-Печерську Лавру заснували преподобні Антоній і Феодосій Печерські. Лавра — це многолюдний манастир з великими церквами, високою дзвіницею, а окрім в горах — стародавніми печерами, що по віддаленості своїй від монастиря звуться Ближніми й Дальніми. Ось у цих Дальніх печерах і оселилися на самому початку преподобні Антоній і Феодосій, ченці підземні, або Печерські, як їх пізніше почали називати.

На тому місці, де останньо стояв великий Печерський манастир, за часів св. Володимира князя Київського, і пізніше було село Берестово. Князь любив це село, часто-густо літом жив у ньому і побудував там церкву Св. Спаса. Церква ця стояла там ще й до приходу влади большевиків. При тій церкві за часів Ярослава Мудрого був священиком Іларіон. Людина свята й мудра. Він любив молитву й книжку, і нічого більше. Для того, щоб йому ніхто не перешкоджав, почав собі шукати місця, де б його ніхто не бачив. Навколо там ріс тоді ліс по горах та лише звірі водились по гущавині над Дніпром. Ось у тій гущавині вишукав собі Іларіон підходяче місце, що сподобалось йому, викопав печерку і там оселився. Скінчить, бувало, Службу Божу в церкві та йде в печеру: читає, пише, молиться Богу, роздумує про велич Божу, що ту красу світа збудувала. Так і жив, усе більше залишаючись на самоті.

Тим часом приглядався до нього князь Ярослав, і все більше переконувався, що то не звичайна людина той чернець Іларіон: і святістю життя, і розумом, і вдачею поведінки та життя свого. І коли надійшла підходяча нагода, зробив так, що Іларіона обрано було на митрополита всієї землі Української. А Україна за часів Ярослава мала під собою і всі ті землі, що пізніше утворили Велике Князівство Московське.

Та йшов час. Печерки, що викопав був для себе митрополит Іларіон, не забулося. Господь захотів, щоб нею зацікавився і в ній оселився преподобний Антоній. Спершу пішов був цей чоловік на Афон, в Грецію, де було тоді багато монастирів, а слава под-

вижницького життя їх стала іти датко навколо. Дійшла і до України. Це спонукало Антонія пуститися в далекий світ. Та не судилося так, щоб Антоній жив на чужині. Коли він зголосився до Афонської гори, його закликав до себе ігумен та й каже:

— Не маєш ти тут жити! Господь кличе тебе в твою землю. Маєш іти назад в Україну, і нехай з тобою буде благословення гори Афонської.

Тихий і покірний, преп. Антоній повернувся в Україну.

Давно вже рішений віддатися чернечому життю, прибув Антоній у Київ і тут почав шукати по заліснених ярах над Дніпром підходячого місця, де міг би оселитися. В часі цих пошукувань натрапив на покинуту печеру Іларіона і оселився в ній.

— Хай же перебуде на ній благословення гори Афонської, — помолився преподобний чернець, згадуючи слова афонського ігумена.

Живучи в Іларіоновій печері, почав преп. Антоній розкопувати її все далі й збільшувати. Тому, що пив він тільки воду, а ів тільки сухий хліб, — йому не доводилося багато часу витрачати на себе. Молився Богу й працював. Спочатку ніхто й не знат про нього, ніхто йому не перешкоджав. Та з часом люди провідали про нього і стали до нього приходити, щоб подивитися, як живе, та послухати бесід цієї дивної людини. А то і Богу з ним помолитися. Преп. Антоній кожного із своїх гостей гарно приймав, повчав, як слід на світі жити, що добре а що зло та не слід його робити.

За якийсь час прочув про Антонія сам князь, що ним тоді був Ізяслав, син Ярослава, — і сам князь до нього прийшов зі своїми боярами. Преподобний і князя гарно прийняв і навчав, не злякався, що може за це на нього нагнівається. І з того часу пішла про преп. Антонія поголоска по всій Русі, а до нього почали приходити всякі люди зо всіх сторін краю. Серед них знайшлися й такі, що і собі захотіли оселитися з преп. Антонієм у печері. Антоній не перечив їм, і незабаром стало їх уже 12 підземніх ченців. Кожний з них викопав собі кімнатку в землі, поруч печері Антонія, сполучивши її спільним ходом з кімнаткою преподобного. Кімнатки ці були маленькі, в них не завжди можна було лягти, бо дехто з підземніх ченців ночами спали стоячи. Далі підземні ченці викопали більшу кімнату й зробили собі в ній церкву, зроби-

о. А. САГАЙДАКІВСЬКИЙ.

Свята Фотина

Глибока Сихемська криниця була викопана при самій дорозі, що сірою гадючкою тягнулися з Галилеї до Саліму.

Стародавні оповідання кажуть, що ця земля й криниця колись давно Йосифові залишилися від батька: Яків, начальник народів, що цією землею володів, купивши її в Емора, тут свої намети розкинув (Буття XXXIII, 19). Він викопав тут і криницю — глибоку, з холодною водою, святу, щоб кожний спрагнений міг насолодитися джерельною здорововою водою.

Чиста була тут вода й солодка. В спеку всі з жадобою пили ту воду. Тут задовольняли спрагу череди й люди; тут підкріплювалися і втомулений далеким денним переходом подорожній.

Ще і тепер дивує своєю лякаючою темрявою Яковлева глибока криниця стародавня, що своєю холодною водою краю гарячого гасить полудневу задушливу спеку.

Ледве чи знайдеться тепер мандрівник, який би, відвідуючи святі місця Палестини, не почув би ані слова про дивне ім'я Фотини*). А коли хто не чув, хай скоріше іде по-над води Сихему, до криниці Якова й тут почекає... Надвечір вийде зо своєї хатини бідний сирієць-араб сивий, який докладно все знає про життя святої Фотини, і — як уміє — все розповість; розповість, як навчив його прадід — такий само, як і він, сивоволосий старець.

— Це було давно, — так почне він своє оповідання. — Так було давно, що того не пам'ятали ні прадіди наші, ні прадіди прадідів наших. Це було тоді, коли гарячим піском не була ще засипана всім знана наша долина, а як райський квітник цвіла вона — обіцяна земля... Пахучі троянди цвіли в глибині тої долини. Є серед людей оповідання про квіти, про те диво світа, про ті білі троянди з долини Сарона дивної вроди... Відголоски тих оповідань збереглися до наших днів: кажуть, що Христос, Сам Спаситель до нас із раю приніс насіння тих, найароматніших троянд... І Він сад насадив... і Він троянди садив... і Він їх ростив... і Він поливав їх водою джерел і слізами... Ale нарід сусідній — заздрісний нарід: він увесь сад обірвав, всі троянди порвав — і колючий вінець із колючків зв'язав та прикрасив ним Лик страдальця Христа, коли Його бив-розпинали.

Сад пропав. Залишлося тільки коріння в

земній глибині всім відомої долини Саронської... І одбились дички, і цвіли там квітки — троянди половини. Та пахучі були пелюстки тих квіток: люди міро з троянд тих цідили. Наші жони пізніш тим міром тіла вбитим мастили.

Миготили роки. Племен злих орди на долину троянди налітали. І мастила орда маслом святим поводи, недоуздки кінські, і ремінь од чобіт в тім пахучим соку зверху донизу купала.

І повіяв буран од полудня сухий і піском заволік всю долину... І троянди вже нема, а куточок — наш рай обернувся в пустиню.

Так одніято було нашу славу від нас, славу відомої всім долини Сарон. Покарав так давно нашу землю Христос: не зісталось на світі троянди тих: все засипав пісок із пустині.

Існує і передання таке про криницю стару цю, а з переданням тим тісно зв'язане ім'я Фотини.

Прохолодившись по цьому джерельною водою і опершився о криницю, оповідач — сирійський араб, що багато на світі вже бачив, веде далі.

— Це було вже давно. Прекрасні троянди долини Сарона ще тоді не почали засихати, і Садівник Найбільший — Христос жив тоді ще між людьми, а уста Його аромати любові по світі лили. Іogrіта була любов'ю Його призабута всіма сторона Самарян. Ось тоді, раз Месія-Христос одпочити в дорозі зупинився, куди Сихемляни води зачерпнути ходили.

Ось сюди, де ми сидимо, підійшла одна самарянка — з Сихаря, передмістя Сихему, по воду. Спрагнений південною спекою, Ісус жінку напітись просив. Самарянка-жона здивувалась, що незнаний їй чоловік, юдей гордий, зійшов з п'єдесталу свого й в розмову із нею пустився. І просити почав.

— Хіба відвіку відомо було, щоб коли гордий собою син Саліма в розмову пустився з Самарянином?

Та серцевидець Господь проникав в душі всіх. Найсокровенніші тайни душі Він читав, і божественным оком торкнувся Він душі грішної дочки Сихему.

А вона зрозуміла, що Учитель-Пророк, не проста людина. Що він знає кожний куточок і крок душі сиротливої, грішної. І повірить одразу всею душою змогла, що Месія-Христос — Цар Всесвіту — коло криниці сидів

і пiti хотiв, зморений переходом далеким.

Прудко побiгла в Сихар, не зачерпнувши води: вже інша вода перед очима її відкривалась. Торкнувшись живої води, що лилася із уст Учителя, вгасила жагу й спрагу душі

Проповідати світло віри нової в Христа пiшla самарянам Фотина, а пiзнiше в далекi краї понесла цiлючу воду Христа iз вiтчиzни.

Пролетiло, можливо, рокiв двадцять по тому. Були зiрванi трояндi Сарона. Християни ховались серед гiр i ярiв в днi жорстоких гонiнь вamпiра Нерона.

Жорстокий, безсовiсний цар був Нерон, во-лодар пiвсвiту. Наче воду, кров християнську вiн лив, як справжнiй син пекла.

Дiйшла вiстка до вуха його, що до Риму прийшла Самарянка Фотина проповідати людям слово Христа: вiру племен з Палестини; що хитаються храми римських богiв; що в тих богiв вже не вiрять раби, простий плебс i народi; що самарянка Фотина це робить.

І вхопити її наказав, бичем мучити, на вугlі палити самарянку Фотину! Сподiвався вiн тим всiх християн налякати, погубивши жону-християнку. Та не були страшнi жаднi муки для тої, що напiлась живої води вiд Месiї, i всi муки катiв показались slabiшi жiнок з Самарiї. Тодi роззloщений кат-цар наказав утопити Самарянку — Фотину. I смiливu дочку Палестини в глибокiй криницi залито водою, скатоване тiло Фотини.

Коло криницi прaотця Якова життя зачала самарянка з Сихему, в криницi ж Нерона свiй дух вiддала й чертогiв Едему святого сягла.

*

Закiнчив все, що знав про святую Фотину, старець, i з очей натхненних його слiзинка зiрвалась на стежку пiсчану, де ходили св. Фотини стопи; де в сiви роки коло криницi сидiв, одпочиваючи, Боголюдина Христос; де свiтла зорю вперше пiзнав край той i uвi-ruvav в Бога Христа.

Стариною вiкiв, ароматом святим, мiром троянд iз Сарона долини неслась до нас оповiдь сирiйця араба — луна життя й смерти св. Фотини.

^{*}) Фотина з грецької мови значить — свiтла, bli-skucha.

«Мiж царською Росiєю i сучасною комунiстичною для нас немає рiзницi, бо обидвi вони уявляють собою рiзнi форми московської деспотiї та iмperializmu. Ideaл української державностi не може бути втиснутий у вузькi межi федeraцiї, конfederacii, tимbльше авtonomii, nі з Rosiєю, nі з ким bi то не було».

СИМОН ПЕТЛЮРА

ІНАВГУРАЦІЯ НАУКОВО-БОГОСЛОВСЬКОГО ІНСТИТУТУ

З iнавгурацiї Науково-Богословського Інституту. Проф. П. Ковалiв виголошує доповiдь; на сценi катедральний хор церкви Св. Володимира в Ню Йорку.

В недiлю 11 квiтня вiдбулася uroчиста iнавгурацiя Науково-Богословського Інституту Україн. Прав. Церкви в ЗДА. З цiєї нагоди, uroчисту Службу Божу в катедр. церквi Св. Володимира в Ню Йорку вiдправив ВPreосвяц. Митрополит Ioан в сослуженнi митроф. prot. L. Весоловського, prot. Г. Павловського та o. B. Чекалюка.

О год. 7 вечора, в примiщеннi Стайвесант Гай Скул, вiдбулося з цiєї нагоди uroчистe засiдання, яке започатковано вiдспiванням „Достойно”, „Царю Небесний” i „Ton despoti”, яким привiтано Владику Митрополита Ioана, Архиеп. Мстислава та Єпископа Бiлоруської Церкви Василiя. Владика Митрополит, по благословiвши присутнiх, виголосив коротке, ale дуже змiстовне слово про значення богословської науки в життi народу. З черги були виголошеннi двi доповiдi дуже високого наукового рiвня: prof. P. Kovaliв — „Релiгiя в свiтлi сучасної науки” та prof. B. Zavitnevicha — „Формування свiтогляду українського народу”. Пiсля вiдчитання секретарем Інституту prot. Г. Павловським великої кiлькостi привiтiв, uroчистiсть закiнчено духовним концертом у виконаннi хору церкви Св. Володимира в Ню Йорку, пiд орудою prof. B. Zavitnevicha.

Священичi Облачення хоругви i прапори

можна набути по умiркованих цiнах у ново-вiдкритiй Ризницi ПАВЛА БАРАНА Солiдne викiнчення. Зразки матерiї висiлаються на оглянення й вибiр. Замовлення викiнчуються на час. Направа i перерiбка старих рiz. Piшiть на адресу:

PAUL BARAN

231 Livonia Avenue

Brooklyn 12, N. Y.

Іван РУДИЧІВ.

Симон Петлюра

УЧНEM ПОЛТАВСЬКОЇ ДУХОВНОЇ ШКОЛИ І СЕМИНАРІЇ.

Поки ще пам'ять не зрадила остаточно, пишу ці рядки про свої молоді роки в Полтаві, де протягом 10 років мені довелось побрати науку одночасно з Симоном Петлюрою, спочатку в „Полтавськім Духовнім училищі”, а потім і в Духовній Семінарії. Від року 1891 (осінь) і до 1901 (весна).

Ці дві школи творили єдину цілість і мали спеціальний характер. Будучи під зверхністю найвищого православного уряду (святіший Синод), вони мали єдине завдання створити і підготувати кадри духовенства — священиків. Тому й програма навчання в них менше уваги віддавала на загально-освітню область, ніж на церковно-релігійну.

Поза цим основним завданням, школи ці мали ще загально політичні тенденції — русифіаторські.

Учні комплектувалися з дітей священно- і церковно-служителів (священики, дияconi і дяки). Правда, невеликий відсоток приймали і дітей не духовного походження, іменованих „світськими”, тобто цивільними. Наука була недорога: 80 карб. річно, за які годували й одягали. Це були так звані „своекоштні”, а були ще й „полуказенні”, які платили лише 40 рублів. Ще була й категорія бідніших, що вчилися на „казеннім”, державнім утриманні.

Всі учні були діти з села, за невеликою кількістю дітей з міста Полтави та з повітових міст. Всі вони були української крові, з матірною мовою українською, якою говорили по селях. Навчителі наші та „надзирателі” також були українського походження, але мови своєї не вживали, а нас привчали до мови російської й за вживання своєї мови нас карали, чи то ставили в коритарі „під часи” („під годинника”), а за рецидиви і до „карцеру на хліб і воду”. Про товаришів, що з собою говорили російською мовою, учні казали з насмішкою: „він русить”.

На тлі мови учні й навчителі уявляли два ворожих табори; „кацапи”, „русояди” й „проклятые хахльопки”, „мазепи” і т. п.

Та як не змагалося начальство вибити з нас прояви „хахлатчини” й „мужичества” — це не вдавалося. Бо з одного боку були рідні батьки, рідні села, звичаї, а з другого — сама Полтава, де ще вів дух Котляревського, будинок якого стояв на горбі коло Успенського собору, і не було такого бурсака, що не знав би „Наталки Полтавки” або й „Енеїді”. Було ще два моменти, які тримали у нас отої самий „хахлацький дух”. Це пісні, вірші та святкові розваги. Кожен бурсак мав у себе зошит з піснями та віршами, що їх вписували на „добру пам'ять” чи на „вічну пам'ять”. Бурсаки пишались тими „пісенниками”. Знали з них все напам'ять і вміли співати. На свята Різдвяні і на мясниці бурсаки влаштовували вистави — „пред-

ставленія”. Це були інсценіровки анекdotів, оповідань, на зразок давніх бурсацьких інтермедій. На ці розваги часто приходило й начальство, і не протестувало проти української мови. Але треба сказати, що українська мова тут була попсована часто або вульгаризмами, або карикатурна. Та й сюжети були переважно не серйозні, а такі як „Мертвє тіло”, „Про Кирила Кужем'яку” або „Сиру кобилу”. Слід знати, що в ті часи терміну „українська мова чи язик” не було, все було лише „малоросійське” і то не вважаючи на те, що у Пушкіна і Гоголя ми виучували „Україна”, „український”.

Режим бурси був такий. — Привчали нас до релігійності й послуху. Рано й вечір спільна молитва у своїй церкві, на початку кожної лекції молитва, і так само за обідом і вечерею. Що суботи й неділі до служби Божої обов'язково. „Смотритель” (начальник школи), протоієрей Лісовський не дозволив учням ходити з ним і навчителями поруч, а крок ззаду: „разв'єти мнє ровня?” Всіх духовних осіб ми мусіли вітати, здіймаючи капелюха. Та й назва була у нас з боку учнів цивільних шкіл: „Ісусова піхота”.

І от в таку школу попадає син візника — Симон Петлюра, дитина не духовного походження, до яких учнів ставлення було гостріше, як до духовних. „Не забивай і помні всегда, что ти светской”.

І світські, треба сказати, трималися добре, вчилися перфектно, на „п'ятьорках”. Батьки у них були козаки, люди суворі. Пригадую батька учня Івася Смаля. Цей батько, відвідуючи сина, завжди бив його, хоч син ішов першим учнем. І коли одного разу надзиратель вступився за хлопця, мовляв: за що ти б'еш сина? він же йде без „четвъорок” на одних „п'ятьорках”, — то батько відказав: б'ю щоб „шістьорки” були...

Але годі про бурсу.

Коли С. Петлюра вступив до Полтавської Духовної Школи і чому? Базуючись на хронології подій власного життя, мушу ствердити, що Симон Петлюра вступив до П. Д. Ш. восени 1891 р., і вступив до 1-ої класі.

Я вступив на рік раніше, 1890 р., вступив до класі підготовчої. Отже з С. Петлюрою був разом у класах 1, 2 і 3. У 3-ій класі я залишився на другий рік, і тут ми розійшлися — С. Петлюра пішов далі. У 4-ій класі я знов залишився на другий рік. Восени 1895 р. С. Петлюра вступив автоматично до семінарії, а я вже ішов за ним на 2 роки пізніше. Але відносини добри у нас не перервалися, а навпаки навіть стали тісніші.

Батько С. П. віддав свого сина до П. Д. Ш. по-перше тому, що вся родина його була дуже релігійна. Бабуна С. Петлюри була черницею, ігуменією жіночого монастиря, який й сама заснувала. По-друге, родина Василя Петлюри була численна, а наука там оплачув-

валась дешевше, ніж у світських школах, тому старший брат С. П. вже був у П. Д. Семинарії, коли прийшла пора науки для С. П.

Який був перший стик з малим Симоном, не пам'ятаю. Можливо, що зацікавило саме прізвище та ім'я — Симон. Призвіще так мало подібне на прізвища духовенства, а ім'я Симон також не часто стрічається. Але пригадую, як я допитував його, звідки він походить, що означає його прізвище, та чому він білявий, коли бурсаки в більшості були темнорусі, з очима темносірими або карими, а С. П. був білявий, довгобровий, з очима світло-голубими, а колір шкіри мав ніжний, майже дівочий.

На мої дитячі запити С. П. відповів весело:
— Таким уродився. В мене і брат такий, а у батька велика світла, русява борода.

С. Петлюра був середнього зросту, худорлявий, одягнений скромно, скорше — бідно, в брунатного кольору одежину. Цей колір чомусь мені кинувся в очі, бо інші учні мали щось сірого або чорного, що підходило кольором до „казъоннії” одежі бурсаків, які жили в „общежитїї”, а таких у Полтаві було до 250 душ, а всіх учнів коло 300.

Скоро по вступі до школи С. Петлюри мене і його було взято до церковного і загального хору, де ми познайомилися більше.

С. Петлюра був жвавий, веселий, швидкий на жарт, але завжди дуже лагідний. Не любив сварок, бійок, що так часті між 10-12 літніми хлопцями. Всі роки в бурсі, а надто в клясах 3-4, його можна було зустрінути самотнім, чи то в клясі, на коритарі або в садку. Ходив собі сам замріяний. Можливо, що така його поведінка була зв'язана з тим, що він був трохи старший і „світський”. Ці останні все трималися трохи осторонь від „духовників”, які почували себе „вищими”, особливо попівські діти. Так минув перший рік у бурсі.

У 2-їй класі С. Петлюра почав вчитися грати на скрипці, виявив успіхи і був заангажований до оркестри. Та й потім С. П. не покидав скрипки і грав доти добре.

У 2-їй класі бурсак уже, так мовити, оформлювався, втягав у себе всі звички, бо вже був досвідчений. Політи до учительського садка за сливками, або й до архієрейського за брюквою — це вже ставало „ нормальним ” явищем, та С. П. в цих виправах участі не брав. З цього часу С. П., навпаки, виявив не аби який хист до шкільних вистав, які влаштовували за апробацією начальства самі бурсаки на Різдвяні свята та на масничу. С. П. брав жваву участь в них, як артист. А що він був з міста, жив у родині, то й приносив для того ріжний матеріал, як одяг, особливо жіночий. Ці вистави, інтермедії, були інсценізаціями російськими і українськими. Петлюру це так захоплювало, що він підбив і мене до них. Одного разу він хотів „сочинити” і свою п'єсу. Характерно було те, що С. П. вибірав завжди назвиセル та імена персонажів суто народні, як, напр., Потичайнівка, Вишнівка, Дубровка, а як імена — Нечинір, Свирид. Як наслідок цього нахилу до мистецтва, було те, що С. П. з кіль-

кома товаришами заснував освітній гурток, „Кружок самообразовання”. Першим завданням гуртка було вишукувати сюжети для вистав, для чого треба було багато читати і вміти оповідати прочитане. І читали ми справді багато, а С. П. та ще деято з тих що жили не в бурсі, постачали багато літератури, а серед неї і українську. Це були Котляревський, Стороженко, Квітка-Основ'яненко. Все це було „малоросійське”, друковане російським правописом, з „ѣ” — ятем і „ы” — єри. Навіть були ці друки з наголосами.

Які ще особливі якості своєї вдачі виявив С. П. в бурсі? Це були — прямота, одвертість, лагідність, майже ласкавість до меншого, до малого товариша. Бурсаки не дуже були виховані і менших таки часто обіжали. Такими меншими були переважно новики, що вступали до підготовчої кляси. Для них і назва була спеціальна: фара та полуфара (перша кляса). І оці найменші не раз проливали гірку слізозу і від старших бурсаків і від начальства. Отже С. П. завжди був оборонцем слабого, обидженого. За це він дістав титул „фарячий батько”. Але батьком таки був.

Він не запобігав перед багатшим, перед начальством, ніколи ні на кого не скаржився. Ніби всі люди були рівні, однакові.

І от, як певний прояв його толерантності, лагідності, він не переносив, коли бурсаки билися, сварилися або дрошили одні одних. Чи дрошили, напр., гімнастів, реалістів, називаючи одні одних босяками, шкурниками, що доводило до справжніх побоїв. А ще гірше, коли, С. П. натикався на групу бурсаків, що дрошили жідів. І коли на такі моменти попадав С. П., то тут він був немилосердний: і присоромлював, і сердився, а хто попадав під руку, то й брав за шию. Очевидна річ, що бурсаки розбігалися, зобачивши його, викриуючи:

— Тікаймо! Петлюра, жидівський батько!

Якось прийхав з Синоду високий урядовець п. Дическулов, і багато нам говорив про Росію, про царів, про те, що ми — „рускі дѣти” і мусимо любити мати Росію. Після цього у „Кружку” серед учнів були великі й серйозні балачки на тему, хто ми такі і яке наше ім'я. Та лише троє нас схилилися до імені „українець”, в тому С. П. і я, решта осталась „малоросами” з „малоросійським языком”. Признаюся, що було якось боязно називати себе українцем одверто, бо це було небезпечно.

*

В Полтавську Духовну Семинарію Симон Петлюра вступив (власне: перейшов) восени 1895 р., а я лише 1897.

Та зв'язок мій з С. Петлюрою за ці два роки не поривався. С. П. вже з 1-ої кл. в семинарії почав займати, допомагаючи слабшим учням бурсі, а для того часто приходив вечорами до своїх учнів. Зв'язок цей був дуже цікавий і цінний для мене, бо С. П. часто приносив нам українську літературу. Поновна зустріч наша в семинарії була дружня і радісна для обох. Ми зустрілися тут вже як українці, а не „малороси”.

Через кілька днів по початку науки восени 1897 р. С. П. організував прогулку в „манастирський ліс”, на яку покликав близьких приятелів своїх для нав'язання взаємного знайомства. Зібралося нас коло 15-20, все семинаристів. Цей ліс, що оточував Хрестовоздвиженський історичний монастир, був безпечним місцем для таких потаємних сходин, бо туди що свята і бурсаки й семинаристи виходили часом численними групами для розваг, тому наша громадка не звертала на себе уваги. Ці перші наші сходини стали зав'язком для майбутньої Укр. Семинарської Громади, яка й була заложена весною 1898 р. До неї належали вже тепер покійні: Гмиля Микола, Терлецький Михайло, Іваницький Борис, Ластовець Павло. Про інших нічого не знаю. Але перше хочу сказати кілька слів про саму семинарію.

Духовна семинарія — це був другий ступінь підготовки священиків. Кожний укінчений семинарист вже через 2-3 тижні після іспитів у червні міг бути висвячений на панотця, очевидно в межичасі одружившись.

Мала семинарія 6 кляс, з яких два останні були виключно з богословськими дисциплінами. Загальна освіта закінчувалася 4-ю клясою. Ця наука була назагал не широка: трохи літератури (до 1850-60 років), історія (до 1880-х років), фізика та психологія, логіка й філософія також до середини XIX ст. Найслабше стояла математика. Це не давало нам зможи йти без іспитів до університетів і до вищих технічних шкіл. Можна було йти, натомість, до ветеринарних інститутів, куди дійсно багато семинаристів йшло. А ще був простий шлях до духовних академій, та лише для кращих учнів на державне утримання.

Лише революція 1905 р. дала право семинаристам вступати до університетів після 4-ої кляси, після іспиту з математики й чужої мови. Така освітня політика мала своїм завданням примусити семинаристів не втікати з рядів духовенства.

На чолі семинарії стояв ректор, іноді чернець, звичайно архимандрит, іноді заслужений протоієрей. В Полтаві ректором був о. Іван Пичета, родом серб. Це була імпонуюча фігура: високий, з бородою й львиною головою та бліскучими очима. Був він многосімейний, чому й до учнів був добросердній. Всім він любив казати: „Дитя мое”. Особливу, так би мовити, симпатію Пичета виявляв до юнаків, які поводилися сумирно й коректно. А до таких належав і С. П. Цю свою майже батьківську благодушність до С. П. Пичета зберіг увесь час, аж до інцидента, який привів до звільнення з семинарії С. Петлюри в р. 1901.

Серед адміністрації та викладачів були й особи чернечого чину. Офіційна мова була, очевидно, російська, але між собою семинаристи розмовляли мовою українською. Всі ми по крові були українцями, майже всі були полтавчанами, бо семинарія була одна на губернію, а духовних шкіл було 4: в Полтаві, в Ромні, в Лубнях і в Переяславі. Учителі також переважно були родом з України. Було нас, семинаристів,

в Полтаві звиш 300 душ. Життя наше було проти духовної бурси вільніше. Багато жило приватно, до певної години вільно було ходити по місті, а у вечорі треба було спідіти дома й учитися, бо часто заглядали з ревізією „надзвірателі”. Але ніколи не було ревізії, що ми читаємо. Читали ми назагал дуже багато, або за рекомендацією старших товаришів, а ще більше за порадою знайомих студентів, чи навіть ліберальних викладачів. Були такі, а були й інші, котрі казали: „Я сам не розумію ні Писарєва, ні Добролюбова (російські критики), і вам не раджу читати”. Було дві бібліотеки: для нас і для педагогічного персоналу, так звана „фундаментальна”, з якої можна було користуватися вже від 3-ї кляси. Так що можливості для самоосвіти були досить великі. Було назагал дозволено ходити до театру. Українські („малоросійські“) трупи часто заїздили до Полтави. В ті часи ще був „порядок“, згори даний, щоб кожна українська вистава мала разом і п'есу другу — російську. Це переважно були водевілі, і виставляли їх на початку. А ще раніше було так: обидві п'еси (рос. і укр.) мусіли мати однакову кількість актів. Цей „порядок“ був наслідком відомого закону 1876 року про заборону українського друкованого слова. Часописів українських не було жодних Але в 90-ті роки відчувалися вже дещо і „новыя в'янія“. Особливо цей „дух“ виявився по смерті царя Олександра III (1894 р.); надії покладалися на його наслідника Миколу II.

Найдужче реагувала на різні політичні події в державі молодь вищих шкіл, а за нею й інші школи. Режим боровся, студентів звільняли, брали до тюрем, або й до війська, не даючи зможи кінчати вищу школу. Ці утишки викликали нові заворушення, демонстрації й розрухи, які зачепили й семинарії. Семинаристи ставили вимоги: змінити програми навчання так, щоб давали право вступу і до світських вищих шкіл.

Нав'язуючи знайомства з новими товаришами, я наткнувся на три течії поміж ними: самоосвітників, толстовців і українців. Найбільше далеко-йдучою в своїх аспіраціях були українці з Петлюрою на чолі. Самоосвітники звертали увагу на поширення знання, на загальній розвиток, самі вчилися фізики, хемії, астрономії та інші науки. Ці тенденції дуже толерувалися начальством. Група толстовців була невелика. Характерне для них було байдуже ставлення до релігії, до різних релігійних практик. Вони ж були і проти українців, як проти сугубо небезпечних і мазепинців. Було їх мало, вони творили окрему потаємну організацію.

(Кінець буде).

ПОДЯКА.

Оцим висловлюється подяку побожному Михайлові Коссу, парафіянину церкви Св. Покрови в Дітройті, Міч. за його усердну і великомірну працю в ділі будови Церкви-Пам'ятника в Бавнд Брук, Н. Дж.

Консисторія
Україн. Прав. Церкви в ЗДА

О. КОБЕЦЬ

Коли задзвонить великий дзвін...

(З українських народніх переказів)

І тієї весни, перед самим Великоднем, на подвір'ї князя Радимира і в його палатах був великий рух і метушня. Князь лаштувався в недалеку подорож — до славного Канівського монастиря — уклонитися його старовинним святиням і ще раз, може востаннє, спробувати щастя. Спробувати, чи не зглянетися Всемогутній на його дорогий, на його найдорожчий за все, що можна уявити в світі найдорожчого, справді велиокнязівський подарунок. І чи не задзвонить переможно-радісно Великий монастирський Дзвін на високій — аж за хмари — багато позолоченій угорі дзвіниці?

Князь Радимир почував себе недобре. Саме тієї весни став відчувати, що вже надто втомили його довгорічні війни з братами-князями за київський престол, що вже хильть донизу його, завжди стрункого, могутнього і бадього, його старечі літа.

Він дуже любив свій рідний край. Був беззастережено хоробрим, воювничим будівником держави свого народу, і цього не міг заперечити ніхто. А що він був одночасно й жорстоким та немилосердним воєводою, не хотів признаватися сам собі, що в безнastанних війнах і з братами — українськими князями, і з дикими степовими ордами кочовників, що безперстанними хвилями заливали його любу Україну, він був однаково жорстокий і однаково немилосердний для переможених.

І саме тієї весни, коли, здавалося йому, вперше можна було зіткнути спокійно на всі груди, бо всіх ворогів переможено і безжалісно розтрощено, він покладав найбільші надії, що, нарешті, задзвонить Великий Дзвін у Канівському монастирі, і що добробут, спокій та щастя запанують у його володіннях.

З незапам'ятних часів — літописці твердять, що саме відтоді, як почались на Україні криваві чвари між князями, і як через ті чвари особливо часто дики степові вороги стали налітати на його багатий край, палили, нищили, плюндрували і червонили сині хвилі старого Дніпра кров'ю мирних, працьовитих людей цього краю, монастирський дзвін замовк. Ніяка людська сила не в стані була зрушити з місця серця того Великого Дзвона. Ані в будень, ані в неділі святі, ані навіть на Великден.

І літописці, знов, записали в своїх невміруючих пергаменових сувоях переказ про

Божий Заповіт праведникові-ігуменові Симеонові, коли в пророчому видінні Сама Божа Мати йому сказала:

„Нехай знають вірні, що Великий Дзвін мовчатиме доти, доки будуть братозубні чвари точиться на цій, Господом благословеній землі. А чвари й братовбивство припиняться тут навіки і процвіте в добробуті та щасті цей край, коли дар неоцінений цьому Божому Храмові у Великодній день чистою людською душою буде принесений. І велика ласка та благодать Божа спочине на тому щасливому жертводавцеві.

Чули про цей заповіт люди, і відтоді щороку до Канівського монастиря, на Великодні свята, з'їжджалися з усіх близьких і далеких закутків великої України з дорогими дарунками. Складали їх у храмі до підніжжя образу Пречистої, і щоразу, помолившись після щедрої пожертви, з надіями кожен пробував попуста, з високої дзвіниці від самого Великого Дзвона простягнутого. Але досі всі надії були марні.

Серце Великого Дзвона було непохитне. І Великий Дзвін мовчав.

Знав про той Божий заповіт і князь Радимир. І що року виrushав у супроводі великого почету, Дніпром до Канівського монастиря з багатими дарунками. І ось тієї весни наказав зняти з собою на подарунок монастиреві найдорожчий свій скарб, що його вважали за найцінніший мистецький витвір людських рук у всьому світі. То була золота, щедро блискучими, дорогими самоцвітами оздоблена князівська діядема, що перейшла до князя Радимира, здавна з роду в рід передавана, як глибоко шанована святощ, як найбільше багатство. Діядему як день, так ніч стерегли в князівських палатах тяжко озброєні дружинники, і ночами в палаті, де вона лежала, не треба було засвічувати світла звечора: сяйво її самоцвітів освітлювало понуру палату яскравіше за всі відомі тоді світла на землі.

І тієї весни князь Радимир вирішив відвісти свій скарб — діядему — до Канівського монастиря. Мав глибоку надію, що багатішого скарбу ніхто в світі не спроможеться подарувати, і непохитно вірив, що Великий Дзвін, нарешті, задзвонить, і що якраз тепер, коли йому пора вже передати владу над країною своїм синам, настане Самим Господом заповіджений спокій, і що сини йо-

го — кров і тіло його — щасливо князюватимуть над щасливим народом.

Бо князь Радимир дуже любив свій рідний край. Але не менше, а може ще й більше любив і своїх рідних синів-велетнів.

Перед вищущенням у дорогу він покликав до себе обох їх — його наступників майбутніх. Втомлено сидів сам у своїй палаті на дубовому, мальовничо-різбленому престолі, і коли ввійшли вони — чорноволосий з во-гненими карими очима Світозар, і білявий, з тихим і ясним блиском кольору українсько-го неба в очах Любомир — обидва стрункі та високі, обидва з широкими плечима й бо-гатирськими грудьми, старечі очі князя Ра-димира блиснули вогниками глибокої втіхи і гордощів.

— Сини мої, — сказав після того, як оби-два в покорі слухняно схилились навколошки перед батьком, — діти мої, хоч іду я й не-надовго в Божій справі з дому, та не личить лишати без державницького ока нашої до-рохої країни. Бог знає, що може статися ме-ні в дорозі, то ж слухайте: на час моєї від-сутності, чи коли Господь милосердний зо-всім прибере мене з цього світу, вам, синам моїм, правити і порядкувати землею українською. Тобі, Світозаре, — по сей бік Дні-пра і до самого Чорного моря, тобі, Любомире — по той бік, аж до Тихого Дону... Нехай Господь благословить вас на тихе і мирне князювання на щастя рідному краєві та добробут і втіху всьому нашему наро-дові українському. І щоб і думка жодного з вас не посміла ніколи спрямуватися на шлях, що веде до чвар, до розбрата, до неладу. Присягайте!

— Присягаємо, тату-князю!

Обидва княженки покірно поціували су-ху, жилаву батькову руку, і на легенький по-хил його голови вийшли з палати.

Князь Радимир був певний, що як завжди за життя беззастережено слухались його обидва сини, так слухатимуться й після його смерті, свято тримаючись батькового заповіту. І тому з ще більшою надією на те, що його дарунок у Канівському монастирі сколихне омертвіле серце Великого Дзвона і доба справжнього щастя настане для України, він одплывав тієї весни від Києва, за день перед Великоднем, у страсну п'ятницю, щоб потрапити на монастирську Великодню Бо-гослужбу вчасно.

Слідом за княжою галерою вишила вниз по Дніпру безліч мальовничих баркасиків, човнів і човників з киянами — прочанами до того самого монастиря. Їхали багаті, їхали заможні, їхали і вбогі. Кожний із своїм да-рунком, відповідно до сили і до спроможно-

сти своєї.

Їхав у барвистому, на жовто зовні пома-льованому, з широкими блакитними бильця-ми, баркасику, і десятирічний хлопець Богданко — круглий сирота — челядник замо-жного чинбаря Мудролюба з Кожум'яцької вулиці на Подолі.

Чи й він віз подарунок до святынь Канів-ського монастиря? Ні, бо, виїжджаючи на наказ хазяїна, разом із хазяїном, у цю по-дорож, він тільки й знат, що мусить кудись їхати, і тепер ось гордо сидів на стерні в той час, коли його добрячий, з довгими вусами, хазяїн, мляво перебирає веслами. Бо гребти, власне кажучи, й не треба було. Він — Дніпро — це Богданко добре знат — дарма, що та-кий тихий та наче спокійний зверху, а він котить оті свої незміренно широкі води з такою силою і швидкістю, що й не всякий кінь, — хіба що кінь із князівської стайні, — міг би навздогнати чи збегти з ним.

Богданко усім серцем любить Дніпро. Бо він виріс біля нього. Бо скільки себе пам'ятає — як свято, як вільний день, чи там го-дина яка на день, він тільки стриб-стриб із Подолу, вузенькими вуличками й завулками та звивистими стежечками — і вже біля Дні-пра! І купається, і полощеться, і в пахучому сипучому піску на березі безтурботно пере-кідається.

Але він ще ніколи не від'їджав від По-долу й на годину, і тому тепер такий радий, такий гордий — просто щасливий, що їде, з дозволу самого хазяїна, в чудовому хазяй-ському баркасику, та ще й стернує, як справ-жній дніпровський рибалка --- сам!

І тому ж такий щасливий Богданко, що саме сьогодні минуло повних три роки від того дня, як він почав свое челядницування у чинбаря — дядька Мудролюба...

Тричі зацвітали й відцвітали в київських садах пахучі яблуні й черешні, тричі за-мерзав на всьому своєму безкрайому про-сторі сивий Дніпро, з громом і гуркотом тричі ламав свої мерзлячі панцери рано на весні, як Богданко день-у-день, від світанку до пізньої ночі, своїми малими й слабосили-ми колись ніжками, босоніж, м'яв і розминав у дядька Мудролюба шкурки всяких тварин. Почав, як ще й досі пам'ятає, з заячих ніж-них шкурок, потім приходили кострубаті лисичі, пухкі куничі, а це ось зовсім недавно, як кінчався третій рік його челядницування, дядько Мудролюб, довго розглядаючи його останню роботу — вим'яту шкурку великої куниці — задоволено цмокнув язиком і сказав:

— Та ти, Богданку, як бачу, скоро вже й до підмайстра доскочиш... Будеш незаба-

ром і телячі шкурки обминати... Гм... Добра робота, сину... А тільки не пишайся на хвалибу — і далі роби, як досі робив, люди з тебе вийдуть, — згадай колись мое слово...

Після того хазяїн витяг із мережаного горнятка з водою на вікні два листочки-стебельця свіжого, кюлючого деревію, запустив собі в обидві ніздри по листочку, покрутив ними трохи, голосно чхнув, чемно подякував Богданчикові за його привітливе „на здоров'я!”, а, кинувши деревій у смітник біля судника, поліз до глибокої кишени в чимерці, витяг невелику срібну грошину та й подав Богданкові:

— Оце тобі, хлопче, ѹ плата за перші три роки. А будем живі — ще через три роки й цілу гривню матимеш...

Богданко взяв трохи тремтячими руками заробіток від хазяїна, та в тій метушні, що зайшла потім у хаті через оцю саме подорож, не встиг на неї ѹ намилуватись як слід. Тільки ѹ бачив на ній визерунки різьблени, бачив чиєсь вусату голову, а з другого боку — хреста. Коли б був письменний, міг би порчитати, що на ній і написано було, та ѹ що воно мало значити, те написане. Міг би дізнатися, що там стояло: „Се Радимир, а се єго сребро...”

Та й без того Богданко знов, що він тепер — найбагатіший челядник на весь широкий Поділ, а може ѹ на весь Київ. Та він же знов, що як піде з тією грошиною до грекового рундуочка на Нижньому-Валу, то старий Патропклій помінє її на цілу гору мідних п'ятаків, а за кожного такого п'ятака — чогочого тільки не придає собі щасливий Богданко!...

Одно тільки він добре знає, що як тільки повернуться вони з цієї подорожі, він, найуперед, купить у грека за свою грошину... гарну плахточку ѹ цілій оберемок різних-різних кольорів стрічок сусідчиній Честиславці, бо вона така бідна... а він, Богданко, тепер такий багатий...

І тішилося серце хлопцеве, і повними келіхами пило насолоду душевного спокою, радості і чарівної краси весняної ночі на Дніпрі, аж йому дух часто забивало...

Слухав і не міг наслухатись срібнодзвоних, голосних пісень безлічі соловейків у пахучих, розквітих пухнастими котиками, лозах понад Дніпровими берегами. Прислушався-причувався, чи не вирізнить зсеред того незчисленного мережива чарівливих голосів голосу одного якогось — ну, хоч би заводія, щоб вихоплювався з загального гуртового хору, щоб вів перед у пісні чи закінчував не знати ким і коли почате величне славословлення життя. Часом здавалося Бог-

данкові, що ось-ось уже вирізнив один найдзвінкіший, найрадісніший голос з-поміж усіх, та де! — баркасик невпинно біг, голоси безперестанку дзвеніли, пійманий ним на одну мить вирізнений голос ніби безслідно поринав у такі собі блискучі, дзвінкі хвили могутнього співу мільйонів Божих пташень, і Богданко знову жадібно слухав-прислушався...

І нема-нема, та ѹ мацев себе вільною від стерна рукою за груди, де на блакитній стрічечці висить у нього, загорнутий туго в шматочок пухкої заячої шкурки-сап'янцю його скарб — його найдорожчий у світі скарб — зароблена за три роки срібна грошина... І радощам його не було меж.

(Далі буде).

—ооООоо—

МОЄ СЛОВО ДО САМІТНИХ

Час-від-часу читаємо в українській пресі такі голоси, домагання старших віком та самітних людей, щоб наші українські організації подбали про притулок для старших людей, щоб вони могли у своєму окруженні доживати свого віку.

Читаючи найновіше число Укр. Прав. Слова, знаходимо там посмертну згадку св. п. Петра Качмара, що в його честь започаткований фонд на будову дому для старших православних людей при нашій Консисторії. Хочу і сама причинитися до такого фонду, щоб і для мене був притулок у своєму українському окруженні. По моїй змозі час-до-часу посилатиму на цеголку цього так дуже потрібного захисту ѹ клічу всіх наших православних українців складати свої пожертви на будову його, щоб там знайти захист на старості літ і забезпечення, що наші ощадності не підуть в чужі руки. Це головно відноситься до тих самітних, що не мають жодної родини. Думаю, що таких є не мало в нашій збірноті. Знаю випадки, що така самітня людина помирає без жадного завіщання і тоді її ощадності, що протягом свого трудящого життя зложила, ішли в зовсім чужі руки, в країному випадку забирають місто.

І тепер, коли вже зроблений початок фонду на будову дому при нашему церковному осередку, це почате діло повинне продовжуватись скорим темпом.

Шуль Катря.

ПОПРАВКА КОРЕКТОРСЬКОЇ ПОМИЛКИ.

В числі „УПСлова” за квітень ц. р., в дописі з Вункасєт Р. А. — „Пошана добрій працівниці”, сталася коректорська помилка, а саме: подано: Н. Камероняк, а треба читати Н. Камфоняк.

О Г Л Я Д П Р Е С И

ПРОФ. ІОАН КОРМІРІС ПРО УЧАСТЬ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У ВСЕСВІТНЬОМУ ХРИСТИЯНСЬКОМУ РУСІ.

Проф. І. Корміріс, декан Богословського факультету в Атенах і Королівський представник у Св. Синоді Еладської (грецької) Церкви, виступив (в журналі „Екклісіа“) у справі участі Православної Церкви в єкуменічному (всесвітньому) Рухові Церков. В його статті читаємо:

„Цілковита і беззастережена участі Православної Всеценської Церкви в т. зв. єкуменічному Рухові Церков, особливо після підпорядковання й втягнення Всецвітньою Радою Церков організації „Віра і Лад“, що займається вивченням доктричних питань, — несе в собі небезпеку виникнення непорозумінь на шкоду нашій Церкві з боку інославних богословів і церковних діячів, що беруть участь у цьому рухові. Така участь може привести до заперечення православного доктрина про Православну Церкву, як Єдину, Святу, Соборну й Апостольську.

Так, напр., відомий протестантський богослов Карл Борт в 1948 р. свідчив, після Асамблей Всецвітньої Ради Церков в Амстердамі, що ні одна Церква, що брала участь в Асамблей (а в тому числі він, звичайно, мав на увазі і Єдину, Святу, Соборну і Апостольську Православну Церкву), не може твердити, що в теперішній її історичній стадії вона цілком репрезентує Святу Церкву, яку ми визнаємо в Символі Віри, і що вона несе в собі повноту істини. У розвитку такого погляду значну роль відіграв історіо-софський світогляд Гегеля.

Ми вважаємо, що наведені твердження й подібні ухили походять, між іншим, і від недооцінювання Православної Всеценської Церкви, яка від початку учила урочисто й категорично, що вона є Єдина й одинока істинна, безкомпромісова і спасаюча Церква Христова, яка несе непогрішною і непорушною Богооб'явлену доктричну науку, передану апостолами та іншими церковними соборами й отцями Церкви. Лише на основі цієї істини можна працювати в ділі християнського поєднання.

Багато разів це наука голосила на письмі й усно всіма православними богословами, що беруть участь в єкуменічному рухові. Саме виходячи з засади усвідомлення святої й непогрішності своєї віронауки, Православна Церква і бере участь одверто в Єкуменічному Рухові Церков. Але ця участь, звичайно, не означає заперечення доктрина про єдину, безкомпромісну Церкву і відступлення від визнання своєї Боголюдської природи чи від свого покликання в історії. Православна участь в єкуменічному рухові

не визначає також приняття невідомої православному переданню сучасної англіканської „теорії гілок“. Навпаки, участь православних в єкуменічному рухові вимагається простим обов'язком братерської любові до інших християнських Церков, гоношення православної віри та передачі скарбів православної віри й передання інославним, роз'єднаним братам.

Отже, на заключення, ми хотіли б пропонувати Всеценській Патріархії та всім Православним Церквам, щоб твердження нашої Церкви, що Вона є **Єдиною, Святою, Соборною й Апостольською** православною, безкомпромісною і спасаючою голосилося, як аксіома участі православних в єкуменічному русі церков, щоб це нагадувалось при всякому можливому випадкові нашої зустрічі з ними, а також і в окружних посланнях наших первосвятителів до своїх вірних.“

Кожний православний українець може тільки вітати цю ініціативу та обома руками підписати висловлені в наведеному уривкові думки грецького професора. Істини Христової Православної віри — істини, що прийшли од свв. апостолів і отців Церкви та зістали засвідчені **дійсно всеценськими** соборами Церкви. На них нема тіні пізніших наслідень, наслідків людських вірувань і спорів, породжених земними конфліктами людей. Давати згоду на порушення православного доктрина комусь, хай той хтось навіть зве себе християнином і є ним, Православна Церква не може, поки є православною. Тим більше тоді, як то справедливо зауважує Поль Половецький (**Свобода**, ч. 66 — 1954), коли провідники Світового Церковного Руху на поліці бібліотек світу знайшли можливим і од себе поставити до ряду „Многозначність Карла Маркса для християнства“, написаної головою юїдівських організацій „Welfare Fund Appeal“ і „Jewish Community Federation“ Мюллера, ще і своєю „Два велетні і один світ“, од якої тхне не тільки Карлом Марксом, але і справжнім „сталінізмом“.

Л. Л.

„ЧИ Ж БО Й НЕ ДОСЯГНЕННЯ!“

В „Свободі“ з 5-го березня ч. 43, у відділі хроніки з українського життя, була уміщена під заголовком: „Офіційне визнання української парафії в Парижі“ наступна замітка: „В Урядовому Віснику Паризької Епархії з 2. 1. 1954 року появився офіційний декрет Кардинала Фельтена, яким українську церкву св. Володимира Великого в Парижі підноситься до рівності парафіяльної церкви, з усіми тими почестями, правами і привileями, які мають латинські церкви. З цього слідує, читаемо далі в тій замітці, що парох цієї церкви має повну й виключну владу над вірними українського католицького обряду та що інші парохи не мають ніякого права над тими, хто був або мав бути охрещений в греко-католицькому обряді. **Єдине лиш дівчині, яка заключає супружжя з нареченим латинського обряду, можна прийняти теж його обряд.** Всі інші, хто хотів би змінити свій обряд, можуть це зробити тільки по одержанні попереднього дозволу від Св. Отця, а латинським парохам заборонено намовляти до такої зміни обряду. Кожна дитина мусить бути хрещена в

обряді своїх батьків та в церкві свого обряду. Якщо хрещення уділяє латинський парох, то він мусить повідомити про це українського католицького пароха, щоб цей вписав акт хрещення в метричальні книги своєї парафії. В книзі має бути зазначене це подвійне вписання.”

А філядельфійська „Америка” про цю саме подію подає під таким заголовком: „Відкриття української парохії в Парижі”, повідомляючи одночасно про призначення пароха до цієї церкви. „Парохом церкви св. Володимира іменував Іх Еміненція Кардинал, Архиєпископ Парижу, о. М. Ван де Мале, що досі сповняв душпастирські функції в цій самій церкві з доручення Апостольського Візитатора для Українців в краях Зах. Європи, якого він є Ген. Вікарієм. Офіційна інсталляція в нових правах пароха відбулася в церкві св. Володимира 31 січня ц. р. Взяли в ній участь також представники французької духовної влади: Mons. Рюп, Ген. Вікарій для чужинців, та делегат Архиєпископа Парижа”. Греко-католицька парафія в Парижі, як відомо, існує вже більше 10 років. В постійному контакті з цією парафією був Архиєпископ Іван Бучко, Апостольський Візитатор на Західної Європі, а душпастир цієї парафії виконував усі чинності пароха, тобто правив богослужіння, сповідав, хрестив, вінчав тощо. Але все це, як виходить з вищенаведених повідомлень „Свободи” і „Америки”, до цього часу він виконував напівофіційно, вважаючись лише сотрудником одного з латинських парохів, бо щойно тепер, після визнання його латинським єпископом Парижу, він набув всіх прав пароха, а його церква зістала „**піднесена до гідності парафіяльної церкви**”.

Апостольський Візитатор Архиєпископ Бучко був спроможний доручити лише сповнювання душпастирських функцій, але не мав влади іменувати священика греко-католицького обряду парохом, а церкву „піднести до гідності парафіяльної”. Це міг лише доконати французький латинський єпископ. Тут до бідних рутенців примінено подекуди принцип з 16 століття: „eius regio, eius religio”(*), або перефразовуючи дещо: „чия епархія, того і влада”. Практика не нова і добре нам відома ще з краю, коли-то за допомогою польського уряду і римських єзуїтів організовувані нечисленні і жалюгідні уніяцькі парафії на Волині чи на Підляшшю мусили підлягати польським латинським єпископам.

Надаючи українському католицькому парохові і його церкві ніби великі права і привileї, латинський Архиєпископ Фельтен в своєму декреті очевидно надає перевагу латинському обряду. Так, наприклад, виразно зазначено, що у випадку подружжя дівчини українсько-католицького обряду з нареченим латинського обряду її можна прийняти латинський обряд. При рівноряднім трактуванні обрядів, здавалося б, вповні логічним було б зазначити, що і у випадку подружжя дівчини латинського обряду з нареченим українсько-католицького обряду її можна прийняти обряд свого нареченого, тобто українсько-католицький. Але це свідомо з'їгноровано.

Ще в 1624 р. на уклінні прохання уніяцького митрополита Йосипа Веляміна Рутського, який бачив явні знущання латинників з грецького обряду, папа Урбан III своїм декретом „заборонив всім переходити на латинський обряд без згоди Апостольської Столи-

ці”, але цей декрет залишився по наші дні лише безвартісним клаптиком паперу. Бо в історії нашого многострадального народу на Західних землях — на Холмщині та в Галичині — тисячі наших греко-католиків, збламучених польсько-латинською пропагандою, переходили на латинство без всякої на це згоди з боку Апостольської Столиці, згинувши на завжди для своєї Рідної Церкви і свого Народу. Тож і в даному випадку латинський архиєпископ Парижу своєю владою, не оглядаючись на папський декрет, дозволяє дівчині українсько-католицького обряду, вразі її шлюбу з златинником, змінити свій обряд на латинський. Всі ж інші, сказано також в декреті архиєпископа Фельтена, що хотіли б змінити свій обряд, можуть це сробити тільки по одержанні попереднього дозволу від св. Отця. Тільки найвіні можуть повірити, що св. Отець, відмовив би у такому проханні.

Чомусь також в цьому декреті Арх. Фельтена сказано, що латинські парохи можуть хрестити в латинському обряді парафіян цієї офіційно визнаної і щойно відкритої українсько-католицької парафії та що про це має бути зроблений подвійний запис в метричальних книгах і латинської парафії, що доконала акту хрещення, і в укр. книзі католицької парафії, з якої походить охрещений. І знову таки насувається питання, а чому не було вслід за цим зазначено, що і український католицький парох на тих самих правах може уділяти хрещення принадлежним до латинської парафії?

Врешті слід відмітити, що офіційна інсталляція в нових правах пароха та піднесення церкви до гідності парафіяльної відбулося без участі самого архиєпископа Фельтена, без його навіть єпископа помічника, а лише при участі латинського священика Mons. Рюпа та ще якогось делегата Архиєпископа Парижа, імені якого не подала навіть філядельфійська „Америка”. Бракувало на „урочистості” і адміністратора архиєп. Івана Бучка.

Невелика, здавалося б, сталася подія в Парижі, але вона багатомовна і яскраво доводить, якими крутыми стежками українці греко-католицького обряду підводяться поступово Римом до повного златинщення.

о. С. Гаюк.

ЖОЛОБ З ЗОЛОТИМ ВІВСОМ.

Католицький „Голос Спасителя”, в числі за лютий 1954р., подає комунікат Т-ва Українських Студентів Католиків „Обнова”, яким повідомляється про відбуті в Римі під протекторатом Архиєпископа Івана Бучка, „Студійні Дні”. Під час цих „студійних днів” учасникам доливали олії до голови аж 14 доповідачів, а між ними і така наукова знаменитість, як славновісний інж. І. Сапега*). Основною темою була: „Світський апостолят християн-українців в сучасному світі”. Очевидно, з цього загального окреслення тематики доповідей трудно було б зрозуміти — яка ж була головна ціль отих „студійних днів”, а тому до комунікату долучено „резолюції” приняті „Студійними Дніями”.

Варти уваги слідуючи місця тих резолюцій:

„А. Учасники Студійних Днів „Обнови” в Римі... уважають за необхідне пожвавити дію Католицької Акції, та активізувати наше християнське

*) чия держава, того й віровізнання.

громадянство, особливо католиків, на в с і х відтинках громадського життя. Тому учасники уважають за доцільне..... довести в громадському житті до оформлення укр. християнського руху на базі спільноти дії українців-католиків із православними українцями з метою змінити й узгіднити дію українців-християн.

Б. Вислухавши доповідь о. др. А. Великого, ЧСВВ, „Наша зустріч з православними”, учасники Студ. Днів запрошують Федерацію ТУСК „Обнова” й УКАdemічne Об'єднання „Обнова” започаткувати відповідну акцію, яка довела б до спільної конференції чи студійних днів із православними братами для обговорення питання зближення обидвох наших Церков. Доброю нагодою для переведення цього рода зустрічі є день відзначення 1000-ліття хрещення св. Княгині Ольги. До Ініціативного Комітету запропоновано голови (А чому тільки голови? — Я. В.) обидвох, студентської й академичної, організацій „Обнова” і о. др. Великого. Управа Федерації „Обнова” має пошану зложити Іх Ексцепенції ширу подяку за їх ласкаве патронування Студійних Днів, за величезну матер'яльну допомогу та....” Далі звичайний низький реверанс, що ним закінчують резолюції й листи з подякою за проші, які легко дісталися.

Як бачимо, архиєп. Іван Бучко не має доброго сну, а все через отих впертих православних. Сипе вже й грошима, сипе направо й наліво, а до унійного воза вдалося Йому на протязі останніх десяти років, „пожуваненої дії Католицької Акції”, запрягти — дослівно — всього кількох коників та й то засаланих, з позриваними ногами, — що правда — здібних ще їсти овес. Це, виділо, денервує архиєп. І. Бучка, може й начальство з Ватиканського „казначейства” вже нарікає, а тому Владика І. Бучко пробує нових засобів, поспішає й при цьому хоче змусити до „пожуваненої акції” тих, яким перед тим зумів втиснути в руку дешо гроша, отого найпевнішого засобу до здійснення всього того, чого чесною і одвертою працею люди не беруться зробити. На цей раз Вл. Іван Бучко пробує використати бідних українських студентів-католиків, які, в голоді й холоді на чужині, здобуваючи освіту, не могли відмовитись від допомоги. Тепер, одержавши цю допомогу, вони мусять, поза своєю науковою, відробити одержаний з Ватиканської скарбниці гріш. Завдання ж, перед яким їх ставиться: хапай православних, тягни їх до унійного воза!

Вчитавшись в резолюції, не можна позбутись враження, що учасники „Студійних Днів” приняли їх на-одчіпного, приняли їх похапцем, не прикривши навіть благеньким ідейним плащиком. Студентам, виділо, не до смаку роля, яку їм накидає Вл. І. Бучко, а тому вони, прагнучи заощадити час на науку й скротити час на виконання „спецзавдання”, закінчили „резолюції студійних днів” пригадкою про „Величезну матер'яльну допомогу”. Мовляв: „Хто з

*) З цього комунікату довідуємося, що інж. І. Сапега перестав вдавати православного, став цілком „з'єдиненим”, за це дістав рангу „апостолята” і право повічно бути коло католицького жолоба. — Я. В.

православних хоче даремного вівса? — он де воно, — золоте, — лежить, беріть сам!” Як бачимо, — коротко, ясно і на сумлінні легше.

Як вже згадали, на протязі десяти років „апостольства” Архієпископа І. Бучка, до унійного воза Йому і його помічникам вдалося притягти всього кількох сапег-костецьких. Чому ж так мало? А тому, що за найтяжчу зброю Католицька Акція вживає отий золотий овес — гроши, оті 30 срібняків, які людей з сильнішим характером доводять до сухої гиляки й шнурка, а безхарактерних до стану худоби.

Я. В.

—ooOoo—

Приклади до наслідування

До вже поданих в „УПСлові” листів жертвовавців на будову Церкви-Пам'ятника в Бавнд Брук додаємо дальші. І так — діти Рідної Школи при церкві Св. Тройці в Боффало, пересилаючи \$10, пишуть:

„Коли наш отець духовний розказав нам про Церкву-Пам'ятник, ми одразу рішили зібрати пожертву від нашої школи. Це ми зробили на найближчій лекції й зібрали десять доларів. Пересилаючи що маленьку, але від широго серця пожертву, — ми кличемо до пожертв на будову Церкви-Пам'ятника всіх наших товаришів і товаришок з інших парафіяльних школ нашої Церкви в Америці і Канаді.”

Першими на заклик цих гарних діточок відгукнулися їхні матері, об'єднані в Сестрицтві Св. Ольги в Боффало, пересилаючи дар у сумі \$25 й заклик до інших сестрицтв:

„Дорогі Сестриці! Ви знаєте, що в серці матері переховується найбільша любов до рідних і близьких. Нехай же заклик Рідної Церкви про побудову Церкви-Пам'ятника на спомин наших найдорожчих, , найголосніше відб'ється в наших серцях, серцях сестриць Української Православної Церкви”.

Іван Зіноватий з Ст. Пол, Мінн., пересилаючи свій Великодній Дар нашій Церкві, одночасно долучив до нього \$40 на будову Церкви-Пам'ятника й закінчив свого листа коротеньким, але яким зворушливим:

„Благослови Боже це добре діло”.

о. Диякон Микола Годинський з Міннеаполіс, пересилаючи \$50, пише:

„Боже! Поможи нам збудувати нашу Церкву-Пам'ятник ще в цьому році, щоб всі ті, в чий жилах тече українська кров, кому дорога пам'ять мільйонів мучеників кращих синів і дочек нашого народу, кому дорга св. Православна Віра, Віра славних предків наших, кому дорога Україна в минулому й майбутньому, щоб всі ті дали щирій дар, в міру своїх можливостей, на велику святу справу, на Боже, а милосердний Господь даста нам по діlam нашим.

При цьому, в міру моїх дуже скромних можливостей, посилаю на будову Церкви-Пам'ятника \$50, які я заробив дуже важкою працею, тягар якої збіль-

шується ще тим, що решту моого вільного часу після праці, вже четвертий рік, я віддаю безкоштовно церкві св.. Юрія в Міннеаполіс."

Брак місяця в часописі не дає нам змоги подати зміст більшої кількості листів жертвовавців, а тому закінчимо їх в цьому числі листом Андрія Холевки з Гемтремек, Міч., який, пересилаючи \$17.50, закінчує свого листа так:

"Дякую Богові, що після 42 років побуту в Америці, дочекався хвилини, коли і я можу доложити свою цеголку на будову Церкви-Пам'ятника над далекими, а може вже й зруйнованими московським наїздником, могилками моїх дорогих батька й ненky".

—oooOooo—

Церква в таборі українських скитальців в Інгольштадт, Німеччина, прибрана на цьогорічний Великдень. Образи до іконостасу виконали визначні українські мистці. В таборі мешкають тепер переважно немічні, інваліди й старші віком наші брати і сестри. Настоятелем цієї парафії є прот. Д. Бурко.

УРОЧИСТИСТЬ В СИДНЕЙСЬКІЙ ПАРАФІї ГРЕНВІЛ.

ВЕЛИКДЕНЬ.

Під час цьогорічних Великодніх Свят храми УПЦеркв в ЗДА були вщерть заповнені вірними. Цьому сприяла гарна весняна погода. Рівнож на Страсному Тижні, чи то на Страстях, чи то на Виносі Плащаниці, в церквах було багато вірних. Особливо великий зріст учасників Свв. Сповіді Й Причастя зауважено на останньому тижні В. Посту.

Найбільш урочисті Великодні відправи відбулися в катедральних церквах нашої Митрополії. Вп. Митрополит Іоан на Страсному Тижні відправляв в обох філадельфійських церквах — Св. Володимира і Св. Покрови, а Великодні Службу Божу в катедр. церкві Св. Володимира. Архиєпископ Мстислав всі відправи Страсного Тижня і на Великдень служив у церкві Св. Андрея в Бавнд Брук, Архиєпископ Генадій в катедр. церкві Св. Володимира в Чікаго, а Єпископ Володимир у катедр. церкві Св. Покрови в Дітройті.

З нагоди Великодня, Вп. Митрополит Іоан промовляв через радіовисильну „Голосу Америки” до наших братів і сестер на Україні, а Вп. Архиєп. Мстислав через „Атлантик Радіо Со” до всіх українців у ЗДА.

НАРАДА ПРЕДСТАВНИКІВ ПАРАФІЇ.

В неділю 20 червня ц. р., в осідку Консисторії в Бавнд Брук, Н. Дж. відбудеться нарада представників (або їхніх заступників) парафіяльних урядів УПЦеркви в ЗДА. Поза біжучими справами, на цій нараді окрему увагу буде звернено на справу будови Церкви-Пам'ятника. Нараду попередить архиєрейська Служба Божа, яку відправить Вп. Архиєпископ Мстислав. Початок Служби Божої о год. 9.30 рано, а початок наради о год. 12.30 пополудні.

Дня 9 січня б. р. скінчилось 79 років життя Високопреосвященному Архиєпископу Мельбурнському і Австралійсько-Новозеландському Сильвестрові. З цього приводу православна парафія в Сидней-Гренвіл, де тепер живе Владика Архиєпископ, урочисто відзначила цей день. В неділю 10. I. сам Владика, в сослуженні настоятеля о. Ів. Манька і протодиякона о. Ол. Пігулевського, одправив Службу Божу, а на ній о. протопр. А. Теодорович, о. Ів. Манько і о. протодиякон за здоров'я Владики відправили молебень, перед яким Владику вітав теплим словом о. протопр. А. Теодорович. Цій церковній частині дуже сприяла та обставина, що старанням, працею Й жертівністю парафіян було перед тим саме храм парафіяльний Св. Афанасія Лубенського збагачено й прикрашено новонабутими церковними речами, а також співом новозорганізованого хору.

Світська частина урочистості почалася спільною трапезою, попередженою молитвою, що на неї прибули поза парафіянами також гости. Було зачитано поздоровлення, що надійшли поштою й телеграфом, а також виголошено промови представниками різних організацій й окремими особами. Вітали: Др. Е. Пеленський од НТШ, п. Атаманюк од СУМ-у, п. Буряк од СВУ, п-н Проциук од СУ, од парафії Св. Покрови в Сидней — проф. Г. Шулежко і від Сестрицтва п-ні Шулежко, що піднесла Владиці роскішні квіти; од парафії Свято-Покровської (Блек-Тавн) — о. настоятель М. Критюк, п. Григорович і п. Базаліцький; від парафії Св. Афанасія — п. Юрченко, який підніс Владиці подарунок. Владика одержав взагалі багато гарних і коштовних подарунків.

В імені Редакції „УПСлова”, хай і з запізненням, свідчимо тут і наші щирі й добрі побажання Владиці Архиєпископові Сильвестру та бажаємо йому багатьох літ.

ЗІ СВІТУ

РЕЛІГІЯ І ШКОЛА.

Питання про потребу повернення релігії місця у шкільній освіті часто дискутується тепер у виховних колах Америки. 15 американських педагогічних коледжів розпочали недавно п'ятирічну дослідну програму, що має на меті визначити місце релігії у вихованні вчителів, що пізніше свої знання й досвід передаватимуть учням. Під час цих студій дослідники намагатимуться знайти найкращий спосіб поєднання релігійного виховання в школах з об'єктивною наукою. Визначні американські педагоги свідомі того, що глибоке розуміння учнями історії, літератури й інших наук неможливе без знання ролі й впливу релігії на життя людства. Дослідники намагатимуться шукати шляхів повернення релігії до школи без порушення принципу відділення Церкви від держави — одного з найбільш важливих у американській системі життя.

Про питання релігії і шкільного виховання багато говорилося і на недавньому з'їзді Американського Т-ва Шкільних Адміністраторів в Атлантік Сіті. Учасники з'їзду звертали увагу на те, що „релігійна безграмотність” серед американських батьків, учителів і учнів загрозливо зростає. „Освіта, яка уникає релігії — неповна, обмежена і перекручена”, — заявив один із учасників з'їзду.

РЕЛІГІЯ НА ХВИЛЯХ ЕТЕРУ.

Краєва Рада Християнських Церков у ЗДА плянує видати в 1954 році \$1.056.000 на релігійні радіо- й телевізійні програми і фільми. Це на 33% більше, ніж у минулому році. — Радіовисильня Національної Культури в Японії, заснована там і проваджена римо-католицькими, змінила свою організаційну систему, включаючи до керівництва представників і інших християнських та нехристиянських віровізнань. Ці віровизнання матимуть змогу також передавати через цю висильню своєї релігійні програми.

З Голяндії повідомляють, що дедалі більше вірних у цій країні слухають через радіо ранкові недільні Богослужіння. Представники Церкви тішаться з такого зацікавлення їхніми радіо-програмами, але, з другого боку, звертають увагу, що, у зв'язку з цим, кількість відвідувачів церков значно зменшується.

ВІДМОВИЛИСЬ ВИКОНАТИ ВОЛЮ ВАТИКАНУ.

Ми вже повідомляли („У. П. С.”, березень 1954) про заходи Риму щодо обмеження діяльності „робітничого священства” у Франції. Справа ця набрала широкого розголосу особливо після того, коли 31

з-поміж французьких „робітничих священиків” звернулись до кардинала Фелтіна, архиєпископа Паризького, з листом, в якому, стверджуючи свою вірність Церкві, просять Його, однаке, не зупиняти місіонарських зусиль Франції. 5 „робітничих священиків” міста Лімож заявили своєму єпископові, що будуть продовжувати працювати на підприємствах і провадити там місіонарську працю, не зважаючи на папське розпорядження. Тим часом Ватикан уже починає давати свою відповідь рухові спротиву Його едиктові. До Парижу прибув із Риму високий достойний домініканського чернецього ордену фр. Емануель Суарез, який відразу почав репресії проти ліберально настроєних членів цього ордену (а значна кількість „робітничих священиків” якраз походить з домініканських ченців). Трьох чільних провідників домініканського ордену було усунуто з їхніх постів, чотирьох інших священиків — переміщено з Парижу до провінції, а всім членам домініканського ордену суворо наказано припинити агітацію за продовження руху „робітничого священства”. Ці заходи Ватикану викликали велике нездовolenня і хвилю протестів з боку французької преси (в тому числі й католицької) та інтелігенції.

ЯК ЦЕ РОЗУМІТИ?

Уряд Ізраїльської держави занепокоєний явищем, яке від деякого часу можна зауважити в Ізраїлі, а саме: зрост числа жидівських громадян, що переходят на православ'я й католицизм. Кожного тижня понад 150 жидів удаються в Єрусалим до православного патріарха, чи до католицьких місій і вихрещуються. Газети подають, що ніби то причиною цього явища була поголоска: мовляв, священики дають всім, хто вихрещується, не тільки метрику хрещення, але і візу до чужої країни. Тяжкий господарчий стан в Ізраїлі змушує людей тікати із краю, але юдеям віз не дають. Чи так тільки?

КОШТОВНА ЗНАХІДКА СТАРОВИНИ.

Країни Близького Сходу — давня колиска світової культури й цивілізації — безсумнівно ховають у собі надзвичайно цінні пам'ятки старовини, між тим і пам'ятки релігійні. Ніхто не знає, які цінності ще пощастить відкрити у майбутньому. А знахідки робляться часом зовсім несподівано. 17 місяців тому, наприклад, у печері біля Ваді Кумран (Трансйорданія) було знайдено велику кількість спорохнявілих від часу решток давніх шкіряних і папірусних манускриптів. Тільки після довгої наполегливої праці, вчені могли скласти до купи, розібрати й вивчити ці фрагменти, що, як виявилося, являють собою давній рукопис Старого Заповіту оригінальною гебрейською мовою. Тепер з'являються перші наукові праці, написані на підставі вивчення Кумранських пам'яток. Вартість цієї знахідки для біблійної науки особливо велика тим, що, користуючись нею, можна буде перевірити існуючі тепер переклади Старого Заповіту, які протягом багатьох віків робилися з давнього грецького перекла-

ду, т. зв. „Септуагінта”. При недосконалості стародавньої науки, у тому перекладі було зроблено неминуче немало помилок і неточностей, що пізніше, з віку на вік, передавалися і у всіх дальших перекладах. Фрагменти з Кумранської печери допоможуть немало цих неправильностей усунути.

ПРАВОСЛАВНА ВІРА В ЯПОНІЇ

Стара православна російська місія в Японії, що за собою налічує вже більше півстоліття, в останні часи, з приїздом до Японії архиєп. Іренея — поновила й зактивизувала свою діяльність. Як подає газета „Світ”, в останні місяці майже кожної неділі по службі Божій в Токіо, в храмах місії відправляється хрещення над кількома дорослими й дітьми — японцями, що приймають православну віру. Так — в жовтні було охрещено 35, в листопаді 38, в грудні окрім особи й відбулося зібрання молоді, що готується до хрещення. Було на цих зборах 40 юнаків і юначок. Збори почалися співом „Отче наш” на японській мові. Тоді ж по-японськи було відспівано „Діва днесъ” і „Достойно е”.

ЮВІЛЕЙ КІЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В січні цього року скінчилося 120 років з дня відкриття Київського університету. Заввся цей університет до большевізму Св. Володимира, отже був під опікою святителя й просвітителя Христовою науковою України. Больщевики його переіменували в ім. Т. Шевченка, отже ніби віддали під опіку генія нашого національного відродження. Але тепер в ньому нема ані Бога ані українського національного духу, бо над цілою землею нашою запанувала чужа московська облуда.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС ЗУАДКОМІТЕТУ

Екзекутива ЗУАДКомітету проголосила Конкурс на оригінальний сценічний твір (драму, комедію, сценічне відповіще, музичний водевіль, чи інше). Тема конкурсу: проблематика української еміграції в найширшому розумінні, цебто включно з подіями, що були причиною еміграції. Екзекутива ЗУАДКомітету підкреслює, що її бажанням є лише літературно-мистецька ціль і тому вона не обмежує авторів якоюсь визначену темою, але хоче, щоб твір мав сюжет з тієї української сучасності, з якою пов'язана національна й загальна людська трагедія еміграції. Було б одначе побажанням, щоб автори взяли до уваги теж і допомогову акцію потребуючому братові. Головним критерієм при оцінці творів буде їх літературно-мистецька вартість і тому запрошене до Жюрі Конкурсу таких громадян: проф. Юрія Шереха, д-ра Луку Луцева, проф. Гр. Подоляка, письменника Святослава Гординського і режисера Йосипа Гірняка. Якщо в якомусь творі будуть музичні, чи співові частини, тоді для їх оцінки будуть запрошенні додатково музичні критики.

Екзекутива ЗУАДКомітету призначила на цей конкурс такі 3 нагороди: I — \$600, II — \$300, III — \$100. Твори треба надіслати найпізніше до дня 15 жовтня 1954 року, у двох примірниках, писаних машинкою лише на одній сторінці з відступами, на адресу ЗУАДК:

United Ukrainian American Relief Committee
866 North 7th Street Philadelphia 23, Penna., U.S.A.

Нагороженні твори стають власністю ЗУАДКомітету для евентуального використання для театральної вистави, з якої дохід буде призначений на допомогові цілі. Відносно евентуального видання цих творів другом ЗУАДК порозуміється з авторами. Твори треба надіслати анонімово, під прибраним, невідомим загально авторським криптонімом, а в окремій, замкненій конверті, подати справжнє прізвище автора і його адресу.

ВІДЗНАЧЕННЯ ПРОФ. Ю. ШУМОВСЬКОГО

Проф. о. Ю. Шумовський, відомий археолог, що працює в Судані, іменований тимчасовим директором Французького Інституту Чорної Африки в м. Кульбі, в Судані. Таким чином український науковець, що є завідувачем Відділом Передісторії і Археології цього Інституту, має нове, дуже почесне відзначення. Тепер йому підпорядкований весь Інститут з бібліотекою, архівом, зоолог. і ботанічним парком та гідробіологічною станцією в Дафарабе. о. Ю. Шумовський укр. православний священик з с. Мірогоща на Волині.

„ВІРА Й КУЛЬТУРА”.

Зміст 6-го числа за квітень 1954-го року місячника Українського Наукового Богословського Товариства „Віра й Культура”: ♀ **Іларіон:** Бережімо свою рідну мову, Великоднє Послання. — ♀ **Іларіон:** Обоження Людини, — ціль людського життя. — **Прот. С. Герус:** Єрусалим. — **Д-р С. Парамонів:** Не глузлійте з того, що ми хочемо незалежності і в Вірі! — **I. Гончаренко:** Щасливе подружжя. — ♀ **Іларіон:** Сучасна українська літературна мова. — ♀ **Іларіон:** Криниця любові. — **Проф. С. Килимник:** Писанка. — **Проф. Н. Полонська-Василенко:** Проф. Д. І. Дорошенко. — **O. Сірий:** Мова України. — **Православний:** Українська мова й молодь. — **I. О.:** Серед книжок. — Хроніка церковного життя. — З хроніки українського культурного життя. — Нові книжки. — Наукове Богословське Товариство.

Річна передплата 4.00 дол., піврічна 2 дол., чвертьрічна 1 дол. Окреме число 35 центів.

Адреса:

„Vira i Kultura”, 101 Cathedral Ave.,
Winnipeg, Man., Canada.

„АНТОЛОГІЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ ПОЕЗІЇ”

У зв'язку з численними запитами, прихильники творчості Михайла Ореста повідомляють, що „Антологія французької поезії” переїшла всі потрібні приготування і незабаром вийде з друку. В книзі представлені французькі поети Шеньє, Бодлер, Верлен, Ередія, Мореас та інші у високо-мистецьких перекладах М. Ореста. Видавці закликають любителів поезії піддержати це видання матеріально. Ще можна вносити передплату в сумі \$1.00 за 1 прим. Хто ще не має попередніх видань, може замовити, а саме: „Держава слова” — \$1.50, „Гість і господа” — \$1.25. Замовлення й передплату слати на адресу:

Friends of Orest
1323 W. Eleanor St. Phila 41, Pa.

ДОПИСИ

ВИБІР КОМІТЕТУ ДЛЯ ЗБИРАННЯ ПОЖЕРТВ НА БУДОВУ ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА

В неділю 21-го березня ц. р., з ініціативи нашого пароха о. прот. М. Мостенського, відбулися в парафії св. Вознесіння в Пассейк, Н. Дж., збори представників товариств, які існують при ній, в справі вибору Комітету для збирання пожертв на будову Церкви-Пам'ятника в Бавнд Брук, Н. Дж. Збори відкрив предсідник парафії п. Петро Дуткевич. Він попросив отця пароха до слова, щоб докладніше вяснити присутнім справу будови Церкви-Пам'ятника. о. М. Мостенський пояснив присутнім плян будови церкви, її архітектуру, що в своїй конструкції має нагадувати велич київських святынь. По короткій дискусії вибрано Комітет з таких осіб: Лесьо Сисин, п-і Розалія Кордж, Петро Завада, Мирослав Лелет і Михайло Романишин. Всі, крім одного, уродженці Америки. Постановлено просити Консисторію виготовити листи в англійській мові, а осібно в українській, з закликом до пожертв на будову Церкви-Пам'ятника. Слідуючи парафіяни на перший заклик жертвували на будову: п-і Розалія Кордж \$50.00, Н. Н \$50.00, Григорій Дубас \$50.00, Андрій Вовченко \$50.00, Яків Горбенко \$25.00, Петро Величко \$25.00, Микола Кузьма \$5.00, Іларіон Шайдевич \$5.00. Усім жертвувавцям щира подяка.

Присутній.

ШЕВЧЕНКОВСЬКА АКАДЕМІЯ

В неділю ввечері, 28 березня, українська православна парафія свв. Ап. Петра й Павла в Йонгстоні, Огайо, вшанувала пам'ять незабутнього кобзаря України — Тараса Шевченка. Після панаходи в церкві, що й відслужив настоятель о. Василь Олійник, почалася академія в парафіяльній зали. Вступне слово виголосив голова церковного уряду — Іван Бурій. Церковний хор „Бандурист”, під керівництвом Федора Тимінського, проспівав дуже гарно кілька пісень. Декламація були виголовлені надзвичайно добре. Реферат прочитав Кузьма Качур на тему „Шевченко й сучасність”. Реферат був прочитаний з великим почуттям. У заключнім слові о. настоятель подякував усім добрим громадянам за те, що потрудилися і так гарно вшанували світлу пам'ять Великого Сина України. Святою піснею за Україну „Боже великий, єдиний” закінчено академію.

З нагоди цієї академії відбулась і зібранка на будову в Савт Бавнд Брук Церкви-Пам'ятника для вшанування пам'яти спочилких батьків і рідних та героїв і муучеників українського народу. Присутні зложили \$165.55. Зложили: Анна Косач \$11.00. По \$5.00 — Іван Колісниченко, Лука Пусь, Дмитро Гіль, Катерина Гіль, Марія Стермер. По \$3.00 — Василь Темник, п-і Темник, Федір Тимінський. По \$2.00 — Іван Бурій, о. В. Олійник, Семен Гела, Вас. Конишак, Марко Семчій, Тео. Бойко, Василь Ганкевич, Кузьма Качур, Мих. Іванчак, Марія Колісниченко. \$1.50 — Вол. Пупа. По \$1.00 — А. Кравець, Татяна Лопушанська, А. Проць, Мик. Юрчик, Іван Пупа, Ст. Сенедяк, Вол. Роган, Сем. Циктор, Вас. Сенчишак, п-і Ганкевич, Юлія Юрчик, Кат. Луцько, Ів.

Когут, Ст. Цицик, Тео. Войтек, п-і Ленінська, Ілько Вінценчик, Ілько Смаль, Текля Гела, Ол. Боберський, Ів. Рудик, Ігнат Роман, Ів. Мердич, Мих. Лопушанський, Ілько Гуцул, Тео. Сенедяк, Мик. Темник, Олена Проць, Степан Лопушанський, Луць Сенчишак, Мик. Гавриляк, Мих. Нестор, Віктор Кацур, Мих. Мердич, Ів. Ющак, Марія Конишак, Марія Пусь, Софія Джерман, Марія Лопушанська, Ів. Волоща, Марія Качур, Марія Корочинська, п-і Падучак, Іван Бенкович, Ст. Роган, п-і Луцик. По \$0.50 — Ст. Кріль, Мик. Лопушанський, Мик. Павлечко, Кенній Сенедяк. Решта дрібними.

Кореспондент.

КАРПАТСЬКА ВИСТАВКА.

З нагоди 15-ти роковин українського Закарпатського Зриву, в неділю дня 28 березня б. р. в церкві св. Миколая в Міннеаполіс вшановано Пам'ять укр. Карпатських героїв, що полягли в бою за українську державність. З цієї нагоди після Служби Божої місцевий настоятель прот. М. Антохій відправив панаходу за поляглих лицарів Срібної Землі. Панаходи вроцісто відспівали хор Карпатської парафії. На панаході були присутні члени сусідніх українських парафій.

Зараз після Служби Божої, в залі церкви св. Миколая відбулося відкриття Карпатської виставки. На виставці були зібрані речі українського закарпатського народного мистецтва, світлинні, друкарські та документні.

Українська Карпатська виставка викликала особливо велике зацікавлення серед відвідувачів-Закарпатців. Це було немов „Євшан-Зілля” тим нашим братам Карпатцям, що покинули давно свій рідний край, бо пригадало їм сімфонію рідних верховин. Карпатська молодь, тут уже народжена, з великою увагою й любов'ю оглядала рідні церкви на тлі карпатських верховин, як і зразки народного мистецтва. Слід підкреслити, що така скромна виставка зробила велике враження й збудила давню любов карпатського русина до свого рідного краю.

Матеріали для виставки зібрано від українських родин, що жили на Закарпатській Україні, як рівнож і від парафіян Карпатців старої еміграції. Найбільше послужили матеріалом для виставки прот. А. Кість, П. Кукурудза і д-р Л. Гуменюк.

Карпатська виставка була відкрита від неділі 28 березня до неділі 4 квітня. Виставку відвідали близько 200 осіб, серед яких переважали Закарпатці.

Прот. М. Антохій.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

О. ІВАН ПАЛІЙ

До загадки про смерть о. Івана Палія, вміщеної в „УПСлові” за березень ц. р., прошу додати кілька спогадів про Покійного труженика на Божій ниві.

Народився о. Іван 11 жовтня 1881 року в с. Богданівці, Скалатського повіту в Галичині. Батько його переселився до Галичини з с. Опсегівці, Подільської губернії, на Великій Україні. Початкову науку одер-

жав у Заболотові, а пізніше вчився в Перемишлі й Львові, зокрема уважно вивчаючи спів і диригентство. Вчився о. Іван, заробляючи одночасно на своє утримання, бо його батько був незаможний і до науки ставився байдуже.

Одружився о. Іван 1908 р. з дуже побожною дівчиною — Анною Шкільняк з родинного села Богданівки. З того подружжя було двоє дітей: Павло, нар. 1910 р., і Микола, нар. 1911 р. Побут у Львові і Перемишлі дав о. Іванові національну свідомість, яка, з черги, зродила в ньому велику любов до знедолено-го народу. Цю любов він виявляв не тільки в праці при церкві, але й в праці громадській. Разом з о. Сильвестром Вояківським він зукраїнізував місцеву сільську адміністрацію, організував хор, влаштовував концерти. Цього не злобила польська адміністрація і всяко докучала молодому патріотові. Останнє й зуму-сило о. Івана вийхати в 1913 р. до Америки, залишивши в краю дружину з дітьми.

По приїзді до ЗДА о. Іван працював в австрійськім консульяті в Ст. Луїс аж до розвалу в 1918 р. Австро-Угорщина цього перенісся до Піттсбургу, в околицях якого працював переважно в характері дяка і диригента. Треба зазначити, що був він одним з кращих знавців церковного уставу і співу. В 1919 р. прийняв він свячення в ієрея і від того часу аж до своєї смерті невтомно працював на ниві нашої Церкви. Нема в околицях Піттсбургу парафії, для якої не попрацював о. Іван чи то організуючи її, чи то будуючи для неї храм Божий, чи то помагаючи в організації церковного або світського хору.

По першій війні набув о. Іван в Богданівці гарний маєток, щоб забезпечити дітям змогу одержати добру науку. Весь час мріяв про поворот до Рідного Краю, але не судилося. Друга всесвітня війна перехрестила ці плани. Ще перед цією війною вдалося о. Іванові стягнути до ЗДА свого молодшого сина Миколу, який і залишився єдиною для нього потіхою на старість. Своєму синові о. Іван дав гарну освіту і сьогодні п. Микола Палій є професором колегії в стейті Вісконсин. Шануючи пам'ять покійного Батька, син передав всі його документи, церковні речі і книги (серед них дуже цінні) Архіву-Бібліотеці нашої Церкви.

Тяжке й трудяще життя мав о. Іван. Не поскупила йому доля й тяжких хвороб вже на старість літ. Кілька років тому довідався, що старший його син Павло, після приходу більшевиків до Галичини, був заарештований і згинув десь в околицях Харкова.

Нехай же Господь упокоїть душу о. Івана Палія в Своїх небесних оселях та нагородить за труди на ниві Рідної Церкви й для українського народу. В. Й.. П!

Приятељ.

АНАСТАСІЯ ГІРЧАК

Українська православна громада в Монессені від провадила 2 квітня па вічний спочинок бл. п. Анастасію Гірчак, вдову по бл. п. Антоні. Покійна Анастасія померла, прийнявши Св. Таїни 29 березня 1954 р. Походила з села Загочевя, пов. Лісько, Зах. Україна.

Приїхала до Америки в 1910 році з двома діточками, Анною і Антоном. Первім місцем їх побуту в Америці було м. Арнольд, звідки по році переїхала з чоловіком і діточками до Монессен, Іса. Тут в Монесені прожила 43 роки серед своєї родини, гідно виконуючи обов'язки дружини й матері. З її дітей за-

лишились найстарша Анна, замужем за Павлом Варечаком, і два сина Антон і Стефан.

Покійна була примірною матір'ю, давши християнське виховання своїм дітям, які належать до нашої Церкви. Крім цього була щиро віддана нашій св. Церкві ніколи про неї не забувала, і завжди спомагала своїми жертвами. Останні роки жила вона при своїй єдиній дочці Анні, біля якої була 20 років, дочка з великою уважливістю піклувалася своєю старенькою немічною матір'ю.

Господь винагородив покійну довгим мирним життям, бо прожила вона 80 років, і дав їй ласку бачити своїх внуків і правнуків.

Пошану для покійної виявили численні похоронні гості, які громадно відпровадили покійну Анастасію на міське кладовище. Проводили похоронами о. прот. Петро Білон з Джінет і настоятель парафії о. М. Угорчак, який попрощав її від численної рідні і гостей.

Після похоронів відбувся поминальний обід в українському клубі „Рідна Хата“. Численних гостей привітав о. парох, подякував присутнім від родини за участь в похоронах і зробив заклик зложити пожертви на нев'янучий вінець для покійної Анастасії, а саме на будову „Церкви-Пам'ятника“ і пресовий фонд „Українського Православного Слова“. Збирана дала суму \$50.00, з чого призначено на будову Церкви-Пам'ятника \$40.00, а на „Пресовий фонд“ Укр. Прав. Слова \$10.00. Щире спасибіг всім шановним жертвотворцям, а бл. п. Анастасії „Вічна Пам'ять“.

М. П.

КАТЕРИНА ТКАЧ.

Дня 13 лютого цього року упокоїлася в Бозі наша добра парафіянка Катерина Ткач. Покійна належала до Катедральної Парафії Св. Володимира у Філадельфії від початку їїзстановання. Брала живу участь при зорганізуванні парафії й ніколи не жаліла щедрої лепти на потреби парафії. Належала також до всіх національних організацій Філадельфії та своїми датками підтримувала їх. Була примірною донькою нашої Церкви й доброю українкою. Тяжка серцева недуга примусила її залишити цей світ.

Величаві похорони відбулися дня 17 лютого, які відслужили місцевий парох о. прот. Іван Савчук і Всич-

о. М. Ярош з Честер.. Велике число приятелів, знаменитих і вірних парафій взяли участь в похоронах.

Після похоронів всі зійшлися до Аудиторії Св. Володимира на сумні поминки. По скромній перекусці о. парох покликав до слова приятелях Покійної, між якими промовляла також і пані Л. Івченко, яка в своїм слові вказала на великі заслуги Покійної для Церкви і українського народу.

При кінці трапези о. парох звернувся до присутніх з проханням вшанувати пам'ять Покійної пожертвами на Церкву-Пам'ятник у Баунд Брук. Присутні щиро відгукнулися на зазив о. пароха і склали свої жертви, як слідує:

По \$5 Людмила Івченко, Марія Костирка, Мокрина Клапко і Ілля Савчин. Микола Воолшанський \$2. По \$1 Пані Бобоник, Пані Савчин, Юлія Даців, Розалія Горобійовська, Анна Головата, Текля Рибачок, Марія Кушина, Катерина Візор, Анна Бойко, Генрі Врей, Олена Садовий, Меріон Ялф, Анна Крест, Анна Ватуна, Марія Волк, Ф. Федорків, Осип Задоржний, Анна Вайт, Пані Лодіса, Василь Задорожний, Анна Парашак, Софія Кончак, Онуфрій Димай, Стефан Данилов, Катерина Кендей Вероніка Грималяк, Антін Кушина, Теодор Пташинський, Анна Тоганчин, Анна Сенишин, Софія Федина, Іван Артимович, о. М. Ярош, о. прот. І Савчук. Дрівними датками 1 долар. Разом зібрано суму \$58.00. Від погребового заведення Марії і Михаїла Насєвич одержано суму \$58.00 на потреби місцевої парафії. Щира подяка всім жертвовавцям, а пам'ять Покійної Катерини нехай буде між нами вічною.

Учасник.

ЮЛІЯ ПАСТЕРНАК.

Дня 26-го березня б. р. упокоїлася в Бозі в Джансставн, Па, Юлія Пастернак. Відійшла від нас на вічний спочинок примірна маті і дружина, добра дочка нашої Церкви, проживши 68 років. Проводила вона з міста Золочева, Зах. України. Похорон відбувся 30-го березня, з Похоронного Заведення МЕК Фюнерал Гом, а відтак з Церкви Свв. Петра і Павла в Джансставн, Па. Покійна залишила в великім смутку мужа Івана і дітей: Йоанну, Івана, Дарію, Михайліну і Олену. Після похорону відбулися традиційні поминки. На заклик о. Євгена Королішина переведено збирку на пресовий фонд „Українського Православного Слова”. Пожертви зложили: Іван Пастернак і діти \$3.00, Михаїло і Павліна Мащак 2.00, Іван Голуб 2.00, І. Барник

2.00, о. Е. Королішин 2.00, Л. Гарбінський 1.00, Ева і Катерина Кушарич 1.00, Марія Невман 1.00, Іван Котан 1.00, Лорета Брело 1.00, Н. Карбінські 1.00, Михаїло Кошарч 1.00, Йосиф Гогот 1.00, Іван Гогот 1.00, Григорій Ковальчик 1.00, Кость Мартин 1.00, Л. Корівчак 25 ц. Разом \$25.25.

Нехай же легкою буде Покійній земля і нехай залишиться по Ній вічна пам'ять!

о. Є. К-н.

—oooOooo—

ВЕЛИКОДНИЙ ДАР

Алентавн, Па.: По \$5.00: Андрій Вітик з дружиною, Володимир Піпюк, Іван Зазорський, Франко Івашків з дружиною, Петро Фартух; Григорій Білецький \$2.00; **Арнольд, Па.:** Ілля Любур \$1.00; **Асторія, Н. І.:** Михаїл і Марія Філь \$2.00; **Амстердам, Н. І.:** По \$1.00: Анатолій Долефтенко, Олексій Скібіцький; **Баунд Брук, Н. Дж.:** Іона Макар \$10.00, о. Григорій Піпюк \$5.00; **Байон, Н. Дж.:** По \$5.00: А. Рейтар з дружиною. Л. Бачинський; по \$2.00: П. Ладорецький, Григорій Баглай; по \$1.00: Микола Мороз, Йосип Р. Довгань, Пані Анна Висоцька, Муршило; **Берія, Огайо:** М. Бохонюк \$1.00; **Бет, Па.:** Тома Гурин \$2.00; **Белпорт, Н. І.:** О. і Е. Піндичук \$2.00; **Бервин, Ілл.:** Олекса Дубовий \$2.00; **Бінгемптон, Н. І.:** Пелагія Лотоцька \$2.00; **Блекстон, Масс.:** По \$1.00: Дмитро Бойко, Марія Заходник; **Бостон, Масс.:** По \$5.00: Текля Матюкас, Михаїло Вонс; Анна Смарш \$2.00; Юрій Гостицький \$1.00; **Брукевин, Па.:** Д. Курило з дружиною \$5.00; **Бруклин, Н. І.:** Павло і Анна Баран \$10.00; по \$5.00: Константин Міронюк, Віллям Модрако, Михаїло Піндзолья, Йосип і Катерина Ле-Аквіно; по \$3.00: Іван Довгань, Іван Шевчук; по \$2.00: Пані С. Пенятино, Іван Дуда, Ева Пальчик, Гарасим Краценко; **Бофало, Н. І.:** По \$5.00: Олександер Воронін, Степан Кольчів; по \$1.00: Юрій Гимак, Павло Тупщецький, Никон Білої; **Бріджпорт, Конн.:** Анастазія Фінік \$10.00; по \$5.00: Михаїло Томаклик, Йосип Волк; Іван Вілліям \$1.00; **Ембрідж, Па.:** Михаїло Шибінський \$5.00; по \$2.00: Лесьо Зазворський, Мартин Белій з дружиною; Іван Волошин \$1.00; **Честер, Па.:** По \$5.00: Віллям Пастушек, Марія Пастушек; по \$2.00: Дмитро Воловник, Марія Давид, Мирослав Ковел з дружиною; по \$1.00: Ілля Сорока, М. Севрук, Микола Янек з дружиною, Гнат Берецький, Михаїло Лепушак, Н. Нейка, Емілія Огар, А. Соломончак з дружиною, Степан Кулій.

Ukrainian Orthodox Word

Box 376, South Bound Brook, N. J.

Published monthly by and the official organ of the Ukrainian Orthodox Church of the United States of America.

Annual Subscription:

In the United States \$2.50; Foreign \$3.00;

Single Copy — 25 cents